

CENTRUM PRO LIDSKÁ PRÁVA A DEMOKRACII

Bulletin lidských práv

Vážené dámy a pánové,

na úvod nového Bulletinu Vám přinášíme článek Tomáše Langáška a Veroniky Bílkové, zástupců České republiky v Benátské komisi, kteří informují o aktivitách a důležitých zasedáních komise v průběhu uplynulého roku 2022.

V sekci mezinárodní trestní spravedlnost se Nikola Burdová věnuje nucenému vystěhovávání a vysídlování Palestinců z území Východního Jeruzaléma. Roman Tocháček dále pojednává o verdiktu francouzského soudu nad bývalým liberijským povstaleckým vůdcem Kunti Kamaru.

Filip Lamparter a Kamila Pelíšková přináší novinky ze Štrasburku. Jedná se o zajímavá rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva, v nichž se soud vyjádřil ke svobodě projevu ve volebních kampaních (*Mestan proti Bulharsku*) a odebrání led-

viny bez informovaného souhlasu (*Mayboroda proti Ukrajině*).

V sekci Mezinárodní politika, byznys a lidská práva Kristýna Tylšová upozorňuje na rizika spojená s vývojem a používáním smrtících autonomních zbraní (tzv. “robotů zabijáků”) a informuje o diskuzích k přijetí nové mezinárodní úmluvy, která by měla na hrozby těchto zbraní reagovat.

Jakub Dubják z české sekce následně analyzuje nálezy Ústavního soudu k protiprávnímu umístění dítěte do dětského domova. Jak soud posoudil nejlepší zájem a participační práva dítěte? Co konkrétně obecným soudům vytknul?

Příjemné čtení Vám přeje

Pavel Doubek

Editor Bulletinu lidských práv

Obsah

Téma	 	3
• Benátská komise v roce 2022		3
1) Mezinárodní trestní spravedlnost	 	9
• Východní Jeruzalém: Dopouští se Izrael válečných zločinů?		9
• Kunti Kamara odsouzen k doživotnímu odnětí svobody za zločiny spáchané v Libérii		12
• Aktuality sekce Mezinárodní trestní spravedlnost		14
2) Evropský systém ochrany lidských práv	 	16
• Rozsudek ESLP ve věci Mestan v. Bulharsko: Porušení svobody projevu ve volebních kampaních		16
• ESLP: Odebrání ledviny bez informovaného souhlasu bylo v rozporu s Úmluvou		18
• Aktuality evropské sekce		20
3) Mezinárodní politika, byznys a lidská práva	 	22
• Smrtící autonomní zbraně jako nebezpečí pro lidstvo?		22
• Aktuality sekce Mezinárodní politika, byznys a lidská práva		24
4) Česká republika a lidská práva	 	27
• Ústavní soud: soud protiústavně umístil dítě do dětského domova a porušil jeho právo na účast na soudním řízení		27
• Aktuality české sekce		31
Monitoring lidskoprávních publikací		33
Redakce Bulletinu		34

Citace titulní fotografie:

Venice, Italy (38874977535), autor: Pedro Szekely, 25. říjen 2014, zdroj: Wikimedia Commons, CC BY-SA 2.0.

SERVIS PRO ZÁJEMCE O LIDSKÁ PRÁVA NA WEBU CENTRA

Pokud se zajímáte o lidská práva, na webu Centra najdete řadu zajímavých informací. V sekci Blog naleznete další zajímavé krátké články či rozhovory s významnými osobnostmi a v sekci Akce se dozvíte, jaké konference a odborné diskuze jsme uspořádali nebo právě chystáme.

Na webu máme rovněž například seznam letních škol, kterých se můžete zúčastnit, včetně potřebných termínů, dále manuál výzkumu lidských práv s řadou odkazů na užitečné zdroje a relevantní instituce, a další užitečné informace.

Více na www.centrumlidskaprava.cz

Benátská komise v roce 2022

*Tomáš Langášek
a Veronika Bílková*

Po delší prodlevě se na stránky Bulletinu vrací pravidelná rubrika informující o aktivitách Benátské komise. V poslední zprávě, nazvané výstižně *Čas změn a loučení*, se Veronika Bílková věnovala závěru roku 2021 a viditelným změnám ve složení Benátské komise. Na ni nyní navazuje souhrnná zpráva o nejdůležitějších událostech v Benátské komisi za celý uplynulý rok 2022. V dalších číslech Bulletinu se vrátíme k osvědčenému způsobu podrobnějšího průběžného informování.

Nový zastupující člen Tomáš Langášek

Onou viditelnou změnou z pohledu České republiky byl odchod dosavadní zastupující členky Kateřiny Šimáčkové, která se v prosinci roku 2021 ujala funkce soudkyně Evropského soudu pro lidská práva. Na její místo a na zbytek jejího funkčního období byl vládou v lednu 2022 jmenován Tomáš Langášek. Veronika Bílková jako členka a Tomáš Langášek jako zastupující člen Benátské komise za Českou republiku pak byli v září 2022 vládou jmenováni na další čtyřleté funkční období. Stalo se již osvědčenou praxí, že plenárních zasedání se zpravidla účastní oba čeští členové.

Tomáš Langášek je od roku 2013 soudce Nejvyššího správního soudu, kde mimo jiné vykonává funkci předsedy sedmičlenného volebního senátu a předsedy šestičlenného kárného senátu pro soudce. V letech 2002 až 2005 byl členem Výboru pro zabránění mučení a jinému nelidskému nebo ponižujícímu zacházení nebo trestání při Radě vlády České republiky pro lidská práva; v této Radě působil v letech do roku 2010 též jako stálý zástupce členky Rady. Od roku 2003 téměř deset let působil u Ústavního soudu, nejprve jako asistent předsedy, později jako vedoucí analytického odboru a od roku 2009 jako generální sekretář Ústavního soudu. V letech 2009 až 2013 byl členem Rady Justiční akademie, v letech 2010 až 2015 byl zastupujícím členem Správní rady Agentury Evropské unie pro základní práva. Na činnosti Benátské komise se aktivně podílel již

Tomáš Langášek je novým zastupujícím členem Benátské komise [1]

v době svého působení u Ústavního soudu jako tzv. liaison officer v rámci Joint Council on Constitutional Justice.

Zasedání Benátské komise v roce 2022

V uplynulém roce proběhla jako obvykle čtyři plenární zasedání (130. – 133. v pořadí). První z nich se z důvodu doznívající pandemie onemocnění covid-19 uskutečnilo ve dnech 18. – 19. 3. 2022 ještě v nouzové hybridní formě kombinací osobní přítomnosti v Benátkách a distančního připojení online. Bylo pochopitelně poznamenáno agresí **Ruské federace** proti **Ukrajíně**. Benátská komise vzala na vědomí rozhodnutí Výboru ministrů Rady Evropy, podle něhož **Ruská federace** přestala být dnem 16. 3. 2022 členem Rady Evropy a následně také členem Benátské komise, jakož i rozhodnutí

vyloučit **Bělorusko** z další účasti na práci Benátské komise (z titulu pozorovatele). Prezidentka Benátské komise tlumočila vzkaz od ukrajinského člena Serhiye Holovátého, předsedy ukrajinského ústavního soudu, který se kvůli válce na Ukrajině nemohl plenárního zasedání osobně ani online zúčastnit. Benátská komise pak přijala veřejné prohlášení na podporu Ukrajiny, důrazně odsuzující akt agrese Ruské federace vůči této zemi.

Březnové zasedání Benátské komise

Ze stanovisek, která byla na jarním zasedání Benátské komise přijata, stojí za zmínku zejména ta, jež se vyjadřovala k základním ústavním projektům v jednotlivých zemích. Zmiňme stanovisko k návrhům zákonů o změně ústavního zákona o soudním řádu a ústavního zákona o Ústavním soudu **Arménie** či stanovisko k přípravě a přijetí nové ústavy v **Chile**. Evergreenem i na tomto zasedání pak byly otázky bezpečnostních prověrek (*vetting*) a vyšetřování soudců – Benátská komise přijala stanovisko k zavedení postupu obnovení bezpečnostních prověrek prostřednictvím změn zákona o soudech v **Chorvatsku**, stanovisko k revidovanému návrhu změn zákona o Radě státního zastupitelství **Kosova** a stanovisko k návrhu zákona o zrušení sekce pro vyšetřování trestných činů v rámci **rumunského** soudnictví.

Významným referenčním dokumentem se do budoucna jistě stane komparativní studie o vnitrostátních postupech ratifikace a (zejména) výpovědi mezinárodních smluv (*Report on the Domestic Procedures of Ratification and Denunciation of International Treaties*), na které se podílela též česká členka Veronika Bílková. Studie byla vypracována na žádost Parlamentního shromáždění Rady Evropy zejména s ohledem na otázky, které vyvolalo odstoupení **Turecka** od **Istanbulské úmluvy**. Studie se zabývá vnitrostátními postupy ratifikace a zejména výpovězení mezinárodních smluv v členských státech Rady Evropy, příp. dalších členských státech Benátské komise. Ukazuje, že i když různé státy volí různé modely, převažující trend směřuje k plnému zapojení parlamentů do ratifikace i do vypovězení smluv (tzv. symetrický model).

Konečně je vhodné zmínit, že Benátská komise na svém jarním zasedání jmenovala svého dalšího čestného prezidenta (*Honorary President*). Vedle Hany

Delegace Benátské komise v Berlíně (zleva: Oliver Kask, Tomáš Langášek, Tamara Otiashvili, Pierre Garrone, Cesare Pinelli) [2]

Suchocke z Polska a Pétera Paczolaye z Maďarska (a koneckonců vedle Gianni Buquicchio, který je emeritním prezidentem a zvláštním reprezentantem Benátské komise) se jím nově stal prof. Kaarlo Tuori – Benátská komise tak ocenila jeho mimořádnou a dlouhou službu, kterou pro ni vykonal jako její člen za Finsko (členem byl od r. 1998, čtyři funkční období vykonával funkci viceprezidenta).

Červnové zasedání Benátské komise

Červnové plenární zasedání již proběhlo v obvyklém formátu v Benátkách. Benátskou komisi přijel osobně pozdravit končící předseda Evropského soudu pro lidská práva Robert Spanó, který vyzdvihl vzrůstající význam stanovisek Benátské komise pro rozhodování soudu, zejména je-li třeba odkazovat

na společné evropské standardy v právních úpravách jednotlivých zemí nebo na pravidla *soft-law*.

Z významných referenčních dokumentů schválených na tomto zasedání je nutno zmínit **Důvodovou zprávu ke Kodexu dobré praxe týkající se referend** (*Explanatory Report of the Code of Good Practice on Referendums*). Kodex a důvodová zpráva se jistě mohou uplatnit i při úvahách o novelizaci či aplikaci tuzemských zákonů o místním referendu nebo krajském referendu, nemluvě o případném zakotvení obecného referenda.

Benátská komise dále přijala kritické stanovisko k **ázerbájdžánskému** zákonu o médiích, významně omezujícího svobodu médií; stanovisko bylo přijato bez jakékoliv spolupráce či reakce ze strany Ázerbajdžánu. Naproti tomu v mezidobí přijaté urgentní stanovisko Benátské komise k projektu **tuniského** ústavního referenda, jež bylo podle pravidel plenárním zasedáním vzato již jen na vědomí, vyvolalo nebývale ostrou reakci tuniského prezidenta. Benátská komise se též kriticky vyjádřila ke změnám organického zákona o soudech **Gruzie**, které posilují pravomoci Vysoké soudní rady vůči jednotlivým soudcům (např. jí dovoluje přesouvat soudce proti jejich vůli až na čtyři roky mezi různými soudními instancemi, a to bez jasných kritérií). Dvě stanoviska se týkala **Kosova**. První posuzovalo materiál k prověřování (vetting) soudců a prokurátorů. Stanovisko komentuje jednotlivé modely prověřování a opatrně se kloní k modelu ústavního ukotvení obecných principů, doplněného o realizaci stálé kontroly např. prostřednictvím pravidelného nahlašování příjmů. Druhé stanovisko se zaměřilo na návrh zákona o Státním úřadu pro ověřování a konfiskaci neoprávněně nabytého majetku. Nový zákon má vytvořit novou právní instituci – konfiskaci majetku získaného určitými kategoriemi veřejných činitelů bez soudního rozhodnutí, o níž by rozhodoval nový Státní úřad. Stanovisko vyjádřilo podporu boji proti korupci, současně ale formulovalo výhrady vůči novému přístupu, který není plně slučitelný s lidskoprávními standardy.

Z dalších stanovisek přijatých Benátskou komisí lze zmínit stanoviska k návrhu zákona o nezávislosti **libanonských** soudů, k návrhu zákona o změně některých zákonů o soudnictví **Moldávie** (stanovisko obsahuje návrhy dílčích doporučení, např. zrušení zkušební doby pro soudce), stanovisko k návrhu změn zákona o státním zastupitelství **Moldávie**

Červnové plenární zasedání již proběhlo v obvyklém formátu v Benátkách [3]

a stanovisko k mongolskému návrhu zákona o politických stranách.

Benátská komise přijala též společné stanovisko s OBSE/ODIHR ke změnám volební legislativy v **Turecku**; na tomto stanovisku se podílela česká členka Veronika Bílková. Stanovisko pozitivně hodnotí snížení uzavírací volební klauzule z 10 % na 7 %, vyzývá ale Turecko, aby ještě zvážilo její další snížení. Největší kritiku vzbudilo zpřísnění podmínek, za nichž politické strany mohou kandidovat, a nová pravidla pro jmenování členů obvodních a provinčních volebních komisí (podle stanoviska roste riziko jejich politického ovlivnění).

Z pohledu srovnávacího ústavního práva, i s ohledem na tuzemskou zkušenost s nálezem Ústavního soudu ve věci *Melčák*, stojí za zmínku vyjádření Benátské komise jako *amici curiae* pro řízení před Ústavním soudem **Ukrajiny**, jím vyžádané, o limitech následného (*a posteriori*) přezkumu ústavních změn ze strany ústavních soudů.

Říjnové zasedání Benátské komise

Na říjnovém plenárním zasedání přijala Benátská komise stanovisko k návrhu ústavního zákona o komisaři pro lidská práva **Kazachstánu** a podobnému tématu se věnovala i ve stanovisku k zákonu o zřízení a fungování **veřejného ochránce práv Andory**.

Doporučila, aby postavení a hlavní pravomoci úřadu ombudsmana byly zakotveny na ústavní úrovni a aby úřad měl možnost iniciovat abstraktní kontrolu ústavnosti. S ohledem na podobnou situaci v ČR může být toto stanovisko zdrojem inspirace i pro nás.

Celá řada stanovisek byla opět věnována soudnictví. Benátská komise přijala stanovisko k návrhu změn zákona o soudním systému týkajících se inspektorátu při Nejvyšší soudní radě **Bulharska** a stanovisko k návrhu změn trestního řádu a zákona o soudním systému Bulharska. Návrh novely reaguje na rozsudek Evropského soudu pro lidská práva v případě *Kolevi proti Bulharsku* (2009), týkající se odpovědnosti nejvyššího státního zástupce. Bulharsko se pokouší rozhodnutí implementovat už léta a Benátská komise se k těmto pokusům opakovaně kriticky vyjadřovala. Benátská komise dále přijala amicus curiae vyjádření pro Ústavní soud **Ukrajiny** k některým otázkám týkajícím se volby a disciplíny členů Nejvyšší rady soudnictví Ukrajiny. Otázkami soudnictví se Benátská komise zabývala též ve vztahu k **Srbsku** a přijala stanovisko ke třem tamním návrhům zákonů provádějících ústavní změny týkající se soudnictví.

Válka na Ukrajině v širších souvislostech se stala spouštěčem vzrušené diskuse při projednávání stanovisek týkajících se **Moldávie**, konkrétně tamních změn zákonů o audiovizuálních mediálních službách a zejména zákazu symbolů spojených s vojenskou agresí Ruska (písmena Z a V, oranžovo-černá svatojiřská stuha apod.). Stanoviska, na nichž se podílela Veronika Bílková, konstatovala, že zákaz použití určitých symbolů, jsou-li jasně spojeny s pácháním mezinárodních zločinů, neporušuje lidskoprávní standardy. K Moldavsku přijala Benátská komise ještě další dva materiály, vyjádření *amici curiae* pro Ústavní soud Moldavské republiky týkající se trestného činu nezákonného obohacování a stanovisko k návrhu volebního kodexu Moldavské republiky.

Benátská komise vzala na vědomí též několik urgentních stanovisek. Kromě urgentního stanoviska ke změnám trestního řádu v **Gruzii** a k **ukrajinské** úpravě zákona o místním referendu to bylo především urgentní stanovisko k návrhu změn trestního zákoníku **Turecka** zavádějící nový trestný čin šíření „*nepravdivých nebo zavádějících informací*“.

Zasedání týmu pro přípravu zprávy o bikameralismu [4]

Na tomto stanovisku se poprvé jako jeden ze zpravodajů podílel Tomáš Langášek. Stanovisko analyzovalo novou skutkovou podstatu trestného činu ve světle standardů svobody projevu a konstatovalo, že tyto standardy zjevně nenaplnňuje. Ustanovení je příliš vágní, neodráží tvrzenou naléhavou společenskou potřebu a ohrožuje veřejnou debatu a svobodu projevu a tisku v Turecku (*chilling effect*) zejména v době před květnovými volbami. Benátská komise tedy Turecku doporučila, aby novelu nepřijímalo, turecké orgány však její apel nevyslyšely.

Po dlouhé době se Benátská komise zabývala **Mexikem** a přijala stanovisko k návrhu ústavní novely volebního kodexu. Stanovisko se ke zvažovaným změnám staví velmi kriticky, neboť navrhované změny se jeví jako nepromyšlené a mohly by objektivitu, nezávislost a nestrannost volební správy spíše oslabit než posílit.

Aktivní českou účast na říjnovém plenárním zasedání završila informace Veroniky Bílkové o dvou zprávách týkajících se „*Porušování mezinárodního humanitárního práva a lidských práv, válečných zločinů a zločinů proti lidskosti spáchaných na Ukrajině*“, které byly vydány v rámci tzv. **Moskevského mechanismu OBSE** v dubnu a červenci 2022. Německá členka Benátské komise Angelika Nussberger obdobně představila zprávu, rovněž vydanou v témže rámci ke stavu lidských práv v Ruské federaci. Všechny tři zprávy vyzněly ve vztahu k Ruské federaci velmi kriticky.

Prosincové zasedání Benátské komise

Poslední plenární zasedání Benátské komise v roce 2022 se uskutečnilo v prosinci. Jako hosté na něm vystoupili mimo jiné Věra Jourová, místopředsedkyně Evropské komise a komisařka pro hodnoty a transparentnost, Zühtü Arslan, předseda Ústavního soudu Turecka, a Tiny Kox, předseda Parlamentního shromáždění Rady Evropy.

Otázkám soudnictví se Benátská komise věnovala ve stanovisku ke změnám arménského soudního řádu, ve stanovisku k návrhu změn zákona o soudní radě a soudcích Černé Hory, ve stanovisku k návrhu zákona o Nejvyšším soudu **Moldavské republiky**, ve stanovisku ke dvěma návrhům zákonů, kterými se provádějí ústavní změny týkající se státního zastupitelství **Srbska**, a v navazujícím stanovisku ke třem revidovaným návrhům zákonů provádějících ústavní změny týkající se srbského soudnictví

(návrh zákona o organizaci soudů, návrh zákona o soudcích a návrh zákona o Vysoké soudní radě). Benátská komise též podpořila záměr sestavit kompilaci stanovisek k prověrkám soudců a státních zástupců a vzala na vědomí urgentní stanovisko ke třem zákonům týkajícím se **rumunského** soudnictví.

V českém kontextu je zajímavé stanovisko k návrhu zákona o změnách některých právních předpisů **Ukrajiny** o zlepšení postupu výběru kandidátů na funkci soudce Ústavního soudu Ukrajiny na základě výběrového řízení. Ukrajina se snaží zkvalitnit proces výběru soudců Ústavního soudu, mimo jiné má být zřízena poradní skupina expertů, která by realizovala jakýsi předvýběr kandidátů na základě odborných a morálních kvalit. Stanovisko návrhu vyjadřuje podporu a předkládá konkrétní doporučení (např. omezený mandát, jasná kritéria výběru).

V roce 2022 proběhla v pořadí 130.-133. zasedání Benátské komise [5]

Volby a regulace politických stran byly obsahem stanoviska k návrhu změn volebního zákoníku a zákona o politických sdruženích občanů **Gruzie** – v něm Benátská komise zopakovala tři základní obecné principy volební legislativy, jimiž jsou ucelenost úpravy a její soulad s mezinárodními standardy, inkluzivní proces přípravy legislativy a implementace legislativy v dobré víře. Připomněla také význam stability právní úpravy voleb. Obsahem stanoviska k ústavnímu a právnímu rámci fungování demokratických institucí v **Srbsku** – volební právo a volební správa – jsou nejruznější doporučení směřující k vylepšení právní úpravy voleb, např. profesionalizace orgánů volebního dohledu či větší transparentnost volební kampaně. Zmínit na tomto poli lze i vyjádření Benátské komise jako *amici curiae* pro Ústavní soud **Moldavské republiky** k případu prohlášení politické strany za protiústavní – Benátská komise v něm shrnula mezinárodní standardy v oblasti zákazu politických stran, opřené hlavně o článek 11 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv, potvrdila možnost zákazu, odmítla se ale vyjádřit přímo k možnosti zákazu konkrétní politické strany, neboť to je věcí vnitrostátního posouzení Ústavním soudem (a eventuálně následného přezkumu ze strany Evropského soudu pro lidská práva).

Benátská komise též přijala navazující stanovisko k návrhu **kosovského** zákona o státním úřadu pro ověřování a odškodňování neoprávněně nabytého majetku. Původní stanovisko přijaté v červnu bylo poměrně kritické, Kosovo však návrh revidovalo a navazující stanovisko je naopak velmi pochvalné a hodnotí úpravu jako vyhovující.

Benátská komise dále podpořila urgentní stanovisko k návrhu zákona o změnách zákona o prezidentovi **Černé Hory**. Toto stanovisko je poněkud atypické svým kontextem, Benátská komise je připravila mimo jiné i proto, že Ústavní soud Černé Hory neměl dostatečné kvórum pro přezkum ústavnosti zákona, stejně tak jako Černá Hora nebyla schopna sestavit funkční vládu, k čemuž právě měla posuzovaná novela napomoci. Stanovisko je kritické, vyzývá Černou Horu, aby novelu nepřijímala, protože by jí *de facto* prováděla změnu ústavy prostřednictvím běžného zákona.

Jako *amicus curiae* Benátská komise schválila vyjádření pro Ústavní soud Arménie k některým otázkám souvisejícím se zákonem o konfiskaci majetku

Věra Jourová vystupovala na posledním plenárním zasedání [6]

nezákonného původu. Potvrdila v něm, že v této oblasti lze u veřejných funkcionářů vyjít z presumpce nezákonného nabytí majetku a nechat důkazní břemeno k prokázání opaku na funkcionáři. Současně zdůraznila, že řízení musí poskytovat záruky spravedlivého procesu a poskytnout funkcionáři reálnou možnost onen opak prokázat. Stanovisko též akceptuje, že úprava v dané oblasti může mít určité retroaktivní účinky, je však třeba přesně vymezit, na jaké skutečnosti a jak dlouho zpětně se právní úprava uplatní.

Fotografie

- [1] Tomáš Langášek je novým zastupujícím členem Benátské komise, autor: Iva Marušincová.
- [2] Delegace Benátské komise v Berlíně (zleva: Oliver Kask, Tomáš Langášek, Tamara Otiashvili, Pierre Garrone, Cesare Pineli), autor: Juliane Thamm, zdroj: Daniela Kroll (Bundestag) a Tomáš Langášek.
- [3] Červnové plenární zasedání již proběhlo v obvyklém formátu v Benátkách. Venice, Italy (45177994955), autor: Pedro Szekely, 25. říjen 2014, zdroj: Flickr, CC BY-SA 2.0.
- [4] Zasedání týmu pro přípravu zprávy o bikameralismu, autor: Simona Granata-Menghini, zdroj: Tomáš Langášek.
- [5] V roce 2022 proběhla v pořadí 130.-133. zasedání Benátské komise. 110th Plenary Session of the Venice Commission, autor: Congress of local and regional authorities, 10. březen 2017, zdroj: Flickr, CC BY-ND 2.0.
- [6] Věra Jourová vystupovala na posledním plenárním zasedání. Informal meeting of Justice and home affairs ministers. Arrivals (Justice) Vera Jourova (35624566551), autor: Amo Mikkor, Aron Urb, 6. červenec 2017, zdroj: Wikimedia Commons, CC BY 2.0.

1) Mezinárodní trestní spravedlnost

Vedoucí sekce: Jan Lhotský a Dagmar Matušů

Východní Jeruzalém: Dopouští se Izrael válečných zločinů?

Nikola Burdová

Nezávislí experti OSN vyzvali mezinárodní společenství, aby přijalo opatření k zastavení nuceného vystěhování a vysídlování Palestinců z území Východního Jeruzalému, kterého se dopouští izraelské orgány v rámci izraelské anexe a tzv. depalestinizace města.

Nejdéle okupované území v moderní historii

Přestože Izraelci začali s vysídlováním Palestinců již v roce 1948, v širší míře se tohoto mezinárodně-právně nepřipustného jednání dopouští od roku 1967. Tehdy Izraelci v rámci tzv. šestidenní války obsadili území Západního břehu Jordánu společně s Východním Jeruzalémem. Ke konfliktům různého rozsahu od té doby dochází pravidelně – jen od roku 2008, kdy OSN začalo úmrtí počítat, do roku 2023 zemřelo v důsledku konfliktu 6 594 osob.

Do dnešního dne je území Západního břehu Jordánu a Východního Jeruzaléma považováno za vojensky okupované území, což bylo ostatně potvrzeno i Mezinárodním soudním dvorem (MSD) i Nejvyšším soudem Izraele (zde ovšem s výjimkou Východního Jeruzalému). Mimořádná doba trvání okupace v délce 56 let činí z území Západního břehu Jordánu a Východního Jeruzalému nejdéle okupované území v moderní historii.

Flagrantní porušování mezinárodního práva

Izrael v rozporu s mezinárodním právem zakládá na okupovaném území židovské osady, což OSN již několikrát označila za flagrantní porušení mezinárodního práva. Izraelské osady označil za protiprávní i MSD ve svém poradním stanovisku z roku 2004. Z těchto důvodů je Izrael někdy kritizován za tzv. osadnický kolonialismus (*settler colonialism*).

1967: Rabín mezi vojáky Izraelské obranné síly [1]

Přestože je jednání Izraele ve zjevném rozporu se Čtvrtou Ženevskou úmluvou [1], Izrael argumentuje tím, že se právo ženevských úmluv na dané území neaplikuje – dle Izraele jde totiž o „sporná území“, a tudíž netvoří součást územní suverenity příslušného státu. S tím ale mezinárodní společenství nesouhlasí. Izraelská vláda navíc odmítla ratifikaci Vídeňské úmluvy o smluvním právu, která smluvním stranám ukládá v případě konfliktu vnitrostátního a mezinárodního práva použít právo mezinárodní.

Izrael byl již několikrát nařčen z porušování lidských práv, například z důvodu kolektivních tres-

tů, které měl Izrael Palestincům ukládat na okupovaném území. Mezi tyto kolektivní tresty patří například omezování svobody pohybu, masová zatýkání nebo destrukce infrastruktury veřejného zdravotnictví.

Právní asymetrie

Vlny nevole zvedá i zjevné rozlišování mezi osobami žijícími na okupovaném území. Do roku 1967 žili obyvatelé Západního břehu Jordánu pod jedním unifikovaným systémem. Nyní ale o tom, pod jaký právní systém bude daná osoba spadat (a podle kterého bude i např. souzena), rozhoduje její etnicita. Izraelci zde žijící jsou podřízeni izraelskému právu, zatímco Palestinci se řídí stanným právem.

Židovský přistěhovalec tak ve svém důsledku může být zadržen na 15 dní, zatímco Palestinec až na 160 dní. Podle právníka a politického aktivisty Michaela Sfarda taková fragmentace a složitý právní systém spíše násilí umožňuje, než aby jej omezovalo.

Dle pravidel mezinárodního práva má být přitom obyvatelstvo na okupovaném území stále podřízeno vlastnímu trestnímu právu a má být souzeno vlastními soudy. Ohrožuje-li však lokální trestní zákonodárství bezpečnost okupující mocnosti, může být jeho užití přijetím bezpečnostních opatření pozastaveno a nahrazeno stanným právem vymáhaným vojenskými soudy.[2]

Vytváření izraelské většiny jako státní politika?

Zatímco světová pozornost se soustředí na – ať už teroristické či státem nařízené – útoky mezi oběma národy, izraelská politika se potichu věnuje umělému vytváření izraelské většiny na území Západního

Demonstrace nejen proti vysídlování Palestinců [2]

Východní Jeruzalém [3]

břehu Jordánu, kde dochází k nucenému vyvlastňování půdy ve vlastnictví Palestinců a demolici jejich domovů. Izrael pak tato místa osídluje vlastními občany. Nucená deportace, která se odehrává v průběhu mezinárodního ozbrojeného konfliktu, je přitom závažným porušením Čtvrté Ženevské úmluvy a válečným zločinem.

K vysídlování Palestinců dochází i v důsledku zákona opravňujícího převod majetku, který před rokem 1948 patřil Židům, do vlastnictví „původního Židovského vlastníka“ či jeho „dědiců“. Přestože byl majetek Palestinci nabyt oprávněně, na základě tohoto zákona dochází k jeho vyvlastnění a převedení zpět do vlastnictví Židů bez jakékoli kompenzace.

V roce 2022 bylo takto zabráno či zničeno celkem 953 palestinských budov, v důsledku čehož bylo vysídleno přes tisíc osob. Zabírány jsou přitom i budovy, které byly postaveny jako součást humanitární pomoci. Jedenáct palestinských domovů bylo zdemolováno „za trest“. Takové demolice jsou přitom formou kolektivního trestu, který je zakázán mezinárodním právem. V prvním čtvrtletí roku 2023 pak bylo zabráno nebo zničeno 290 budov, což představuje 46% nárůst oproti čtvrtletí roku 2022.

Ačkoli experti OSN vyzývají mezinárodní společenství, aby dalšímu vysídlování Palestinců a protiprávnímu zabírání jejich domovů zabránilo, žádné kroky zatím učiněny nebyly. A to i přes apel zmiňovaných expertů OSN, že jde o tzv. prima facie válečný zločin.[3] Izrael tak v kolonizaci okupovaného území pokračuje i nadále.

Poznámky

- [1] Článek 49 odst. 1, odst. 6 Čtvrté Ženevské úmluvy: „Hromadné nebo jednotlivé nucené přesuny, jakož i deportace chráněných osob z obsazeného území na území okupační mocnosti nebo na území jiného státu, ať obsazeného nebo ne, jsou zakázána, ať je jejich důvod jakýkoliv. [...] Okupační mocnost nemůže deportovat nebo přesunout část svého vlastního obyvatelstva do území jí obsazeného.“
- [2] Článek 64 odst. 1 Čtvrté Ženevské úmluvy: „Trestní zákonodárství zůstává na obsazeném území v platnosti, vyjma případy, kdy je může okupační mocnost zrušit nebo suspendovat, ohrožuje-li toto zákonodárství bezpečnost této mocnosti anebo je-li na překážku zachování této úmluvy. [...]“
- [3] *Prima facie* lze přeložit jako „na první pohled“. V tomto kontextu jde tedy o zjevné válečné zločiny.

Zdroje

- OHCHR. (2023, duben). *Israel: UN experts urge international community to end forced displacement and annexation of occupied territory* [tisková zpráva]. Získáno z: <https://www.ohchr.org/en/press-releases/2023/04/israel-un-experts-urge-international-community-end-forced-displacement-and->
- OCHA. (2023). *West Bank demolitions and displacement. December 2022*. Získáno z: <https://www.ochaopt.org/content/west-bank-demolitions-and-displacement-december-2022>.
- OCHA. (2023). *West Bank demolitions and displacement. January-March 2023*. Získáno z: <https://www.ochaopt.org/content/west-bank-demolitions-and-displacement-january-march-2023>.
- Weill, S. (2007). The judicial arm of the occupation: the Israeli military courts in the occupied territories. *International review of the Red Cross*, 2007 (89), 395-419. Získáno z: https://international-review.icrc.org/sites/default/files/irrc_866_9.pdf.
- OHCHR. (2021, únor). *ICC ruling on jurisdiction in occupied*

Palestinian territory welcome step towards justice: UN expert [tisková zpráva]. Získáno z: <https://www.ohchr.org/en/press-releases/2021/02/icc-ruling-jurisdiction-occupied-palestinian-territory-welcome-step-towards->

- Azarova, V. (2017). *Israel's unlawfully prolonged occupation: consequences under an integrated legal framework*. Získáno z webu ECFR: https://ecfr.eu/publication/israels_unlawfully_prolonged_occupation_7294/.
- UN. (2016, prosinec). *Israel's Settlements Have No Legal Validity, Constitute Flagrant Violation of International Law, Security Council Reaffirms*. Získáno z: <https://press.un.org/en/2016/sc12657.doc.htm>.
- Reuveny, R. (2008). The Last Colonialist: Israel in the Occupied Territories since 1967. *The Independent Review*, 2008 (12), 325-374. Získáno z: https://www.independent.org/pdf/tir/tir_12_03_01_reuveny.pdf.
- ICJ. (2004). *Advisory opinion: Legal Consequences of the Construction of a Wall in the Occupied Palestinian Territory*. Získáno z: <https://www.icj-cij.org/case/131>.
- Falk, R. (2002). Azmi Bishara, the Right of Resistance, and the Palestinian Ordeal. *Journal of Palestine Studies*, 2002 (31), 19-33. Získáno z: <https://www.jstor.org/stable/10.1252/jps.2002.31.2.19>.
- Makdisi, S. (2010). *Palestine Inside Out: An Everyday Occupation*. W. Norton & Company. ISBN 978-0-393-06996-9.
- Galchinsky, M. (2004). The Jewish settlements in the West Bank: International law and Israeli jurisprudence. *Israel Studies*, 2004 (9), 115-136. Získáno z: https://scholarworks.gsu.edu/cgi/view-content.cgi?article=1002&context=english_facpub.
- Gallo, G., Marzano, A. *The Dynamics of Asymmetric Conflicts: The Israeli-Palestinian Case*. Získáno z: <https://journals.lib.unb.ca/index.php/jcs/article/view/15231/19943>.
- OHCHR. (2015). *Punitive demolitions destroy more than homes in occupied Palestinian territory*. Získáno z: <https://www.ohchr.org/en/stories/2015/12/punitive-demolitions-destroy-more-homes-occupied-palestinian-territory>.
- OHCHR. (2020, červenec). *Israel's collective punishment of Palestinians illegal and an affront to justice: UN expert* [tisková zpráva]. Získáno z: <https://www.ohchr.org/en/press-releases/2020/07/israels-collective-punishment-palestinians-illegal-and-affront-justice-un>.
- OCHA. *Data on casualties*. Získáno z: <https://www.ochaopt.org/data/casualties>.

Nejdéle okupované území v moderní historii [4]

Fotografie

- [1] 1967: Rabín mezi vojáky Izraelské obranné síly. Six Day War. Army chief chaplain rabbi Shlomo Goren, who is surrounded by IDF soldiers, blows the shofar in front of the western wall in Jerusalem. June 1967. D327-043, autor: David Rubinger, 7. červen 1967, zdroj: Wikimedia Commons, CC BY-SA 4.0, Government Press Office (Israel).
- [2] Demonstace nejen proti vysídlování Palestinců. Palestine is NOT for sale, autor: Alisdare Hickson, 23. květen 2021, zdroj: Flickr, CC BY-SA 2.0.
- [3] Východní Jeruzalém. Field Tour of the East Jerusalem Old City Basin, autor: Mazur/cbcew.org.uk, 15. leden 2020, zdroj: Flickr, CC BY-NC-ND 2.0.
- [4] Nejdéle okupované území v moderní historii. West Bank location map, autor: NordNordWest, Obersachse, 19. listopad 2008, zdroj: Wikimedia Commons, CC BY-SA 3.0.

Kunti Kamara odsouzen k doživotnímu odnětí svobody za zločiny spáchané v Libérii

Roman Tocháček

Počátkem listopadu roku 2022 uznal francouzský soud bývalého liberijského povstaleckého vůdce Kunti Kamaru vinným z účasti na zločinech proti lidskosti spáchaných mezi lety 1993 a 1994 v Libérii. Soudní proces byl založen na principu tzv. univerzální jurisdikce, který francouzská justice hojně využívá k vyšetřování a souzení pachatelů těch nejzávažnějších zločinů.

Kunti Kamara byl jednou z vůdčích figur hnutí United Liberation Movement of Liberia for Democracy (ULIMO) působícího mezi lety 1991 až 1994 na území státu Libérie a v části Sierra Leone. ULIMO byla skupina aktivní v první liberijské občanské válce, která se v této africké zemi odehrávala od konce osmdesátých let do poloviny roku 1997. Samotný Kamara působil se svou ozbrojenou skupinou v severní části Libérie, konkrétně v oblastech okresu Lofa a ve městě Foya, a právě zde se v letech 1993 a 1994 se svými spolubojovníky dopouštěl zločinů proti lidskosti a mučení, za jejichž spáchání byl stíhán, obžalován a následně také odsouzen.

Kunti Kamara byl zadržen roku 2018 nedaleko francouzského hlavního města Paříže, a to díky podnětu švýcarské nevládní organizace Civitas Maxima, jež se zaměřuje především na pomoc obětem mezinárodních zločinů. Samotné soudní řízení pak bylo zahájeno před pařížským soudem na počátku října 2022 a odsuzující verdikt byl vyhlášen o měsíc později.

Univerzální jurisdikce a neutěšená situace liberijské justice

Specifikem případu je skutečnost, že Kunti Kamara stanul před soudem ve Francii, tedy nikoliv před soudem státu, ve kterém ke spáchání zločinů docházelo, či před soudem státu, jehož je Kamara občanem. Pařížský soud svou rozhodovací pravomoc založil na principu univerzální jurisdikce, která francouzským soudům umožňuje stíhat a soudit osoby páchající ty nejzávažnější zločiny, a to bez ohledu na to, kde k těmto zločinům došlo, stejně

Príslušník liberijské armády [1]

jako bez ohledu na státní příslušnost obětí či pachatelů.

Organizace Civitas Maxima, která výrazným způsobem přispěla k zadržení Kamary, uvedla, že v Libérii panuje naprostá beztrestnost válečných zločinců. Zde je možné poukázat na stanovisko tzv. Poválečné komise pro pravdu a usmíření z roku 2009. Tato komise doporučila stíhání několika desítek osob nesoucích odpovědnost za spáchané zločiny v průběhu liberijských občanských válek. Apel komise však nikdy nebyl vyslyšen.

V souvislosti s tímto případem pak stojí rovněž za zmínku, že popsaná kauza navazuje na obdobný soudní proces, který se odehrál ve Švýcarsku roku 2021 a ve kterém byl k odnětí svobody v délce 20 let odsouzen Alieu Kosiah. Kosiah byl prvním zločincem odsouzeným za zločiny proti lidskosti a válečné zločiny spáchané v Libérii za období tzv. první občanské války.

Soudní proces vystavený na svědectvích

V rámci obžaloby prokurátorka Aurélie Belliot uvedla, že ULIMO mělo region pod kontrolou a jako způsob vlády používalo teror včetně veřejných poprav, kanibalismu, nucených prací, mučení, znásilňování a sexuálního otroctví, přičemž hranice mezi životem a smrtí byla často otázkou náhody.

Hrůzy, jejichž spolupachatelem byl i odsouzený Kamara, vylíčilo v průběhu procesu celkem 12 svědků a 8 civilních stran. Právnička za Civitas Maxima, Sabrina Delattre, která byla rovněž zástupkyní ci-

vilních účastníků řízení, uvedla, že proces odehrávající se téměř 30 let od předmětných událostí je založený zejména na výpovědích obětí a očitých svědcích. Zdůraznila také, že výpovědi jsou shodné, poskytují velmi přesný obraz skutečností té doby a navzájem se podporují.

Fakt, že soudní proces byl postaven zejména na svědeckých výpovědích a výpovědích civilních účastníků, silně kritizovala Kamarova obhájkyň Maryline Secci. Ta uvedla, že některá obvinění jsou založena pouze na jednom přímém svědkovi. Podotkla, že v běžném soudním procesu by takové tvrzení nemělo příliš velkou váhu a tázala se, z jakého důvodu by tomu mělo být v tomto řízení jinak. Apelovala přitom na porotu, aby se vcítila do pozice obžalovaného a zamyslela se nad tím, zda-li by jejím členům z pozice obžalovaného postačovala tvrzení jednotlivců nepodložená fyzickými důkazy. Obhajobu uzavřela tím, že za dobu procesu ani jednou nebyla zvažována možnost, že se svědkové mohli při svých výpovědích mýlit a označit nesprávnou osobu. Dle jejího názoru jsou v případě dány důvodné pochybnosti, které by měly být vyloženy ve prospěch obžalovaného Kamary.

Svědecká výpověď není podřadným důkazem

Prokurátorka ke kritice uvedla, že věcných důkazů skutečně není mnoho, avšak požadavek na tyto důkazy a ignorování svědeckých výpovědí, jak částečně činí obhajoba, by znamenalo popírání zjištěných souvislostí a posilování beztrestnosti pachatelů tohoto typu zločinů. Předestřela přitom, že svědectví není podřadným důkazem a poukázala na skutečnost, že procesy obdobného typu jsou téměř vždy založeny na svědeckých výpovědích, což vyplývá z kontextu válečného chaosu a často i dlouhé doby od daných událostí.

Následky občanské války: zničené a opuštěné africké kulturní centrum [2]

Liberijská žena prohledává trosky prozatímního ubytování [3]

Před vyhlášením rozsudku dne 2. listopadu 2022 Kamara uvedl pouze dvě věty: *“Nemám, co bych řekl, kromě toho, že jsem nevinný dnes a budu nevinný i zítra. Byl jsem prostý voják”*. Následný verdikt zněl tak, že Kamara byl uznán vinným v celém rozsahu a odsouzen k doživotnímu trestu odnětí svobody.

Zdroje

Justiceinfo.net. (2. listopad 2022). Liberian Kunti Kamara convicted in France for crimes against humanity. Získáno z: <https://www.justiceinfo.net/en/108415-liberian-kunti-kamara-convicted-france-crimes-against-humanity.html>.

Africanews.com. (3. listopad 2022). Liberian rebel leader Kunti Kamara sentenced to life in prison. Získáno z: <https://www.africanews.com/2022/11/03/liberian-rebel-leader-kunti-kamara-sentenced-to-life-in-prison/>.

France24. (10. říjen 2022). First Liberia civil war trial for crimes against humanity opens in France. Získáno z: <https://www.france24.com/en/africa/20221010-first-liberia-civil-war-trial-for-crimes-against-humanity-opens-in-france>.

The Guardian. (2. listopad 2022). French court convicts former Liberian rebel commander over atrocities. Kunti Kamara given life sentence for complicity in crimes against humanity. Získáno z: <https://www.theguardian.com/world/2022/nov/02/french-court-convicts-former-liberian-rebel-commander-over-atrocities>.

AP News. (10. říjen 2022) Paris trial opens over crimes against humanity in Liberia. Získáno z: <https://apnews.com/article/africa-crime-paris-civil-wars-5468cfe76ec672a2b59e4d010ddeb82>.

AP News (2. listopad 2022) Paris court sentences Liberian ex-rebel to life in prison. Získáno z: <https://apnews.com/article/europe-africa-crime-paris-73c1bcoe7848d80aa4fcb0129ccec769>.

Fotografie

[1] Příslušník liberijské armády. USMC-100211-M-1273D-005, autor: United States Marine Corps, 11. únor 2010, zdroj: Wikimedia Commons, CC0 1.0.

[2] Následky občanské války: zničené a opuštěné africké kulturní centrum. Tubman Center of African Culture, Robertsport, Liberia 02, autor: Mrmacca, 13. listopad 2018, zdroj: Wikimedia Commons, CC BY-SA 4.0.

[3] Liberijská žena prohledává trosky prozatímního ubytování vybudovaného v průběhu občanské války. Cleaning up in Monrovia after War, autor: UN Photo/Eric Kanalestein, 31. březen 2007, zdroj: Flickr, CC BY-NC-ND 2.0.

Aktuality sekce mezinárodní trestní spravedlnost

Dalibor Jírda

Ruská federace vydala zatykač na hlavního žalobce Mezinárodního trestního soudu Karima Khana

V návaznosti na zatykač vydaný v březnu 2023 Mezinárodním trestním soudem (MTS) vůči ruskému prezidentovi Vladimíru Putinovi přistoupila Ruská federace k odvetnému kroku spočívajícímu ve vydání zatykače na hlavního žalobce MTS Karima Khana. O vydání zatykače na Vladimíra Putina jsme psali již v dubnovém Bulletinu (viz Bulletin duben 2023, s. 8).

MTS vydal v předmětné věci vyjádření, ve kterém vyjadřuje hluboké znepokojení nad kroky Ruské federace, jejíž opatření považuje za nepřijatelná. Ujistil přitom veřejnost, že bude i nadále neochvějně pokračovat ve výkonu svého mandátu tak, aby docílil uplatnění trestní odpovědnosti za nejzávažnější zločiny, které tíží mezinárodní společenství.

Mezinárodní trestní soud vydal čtyři zatykače v souvislosti s událostmi v Libyi

V květnu 2023 přistoupil MTS k vydání čtyř zatykačů vztahujících se ke zločinům údajně spáchaných v Libyi od roku 2011. Žalobce Karim Khan uvedl, že obsah zatykačů je v tuto chvíli tajný. Momentálně proto nejsou oficiálně známy osoby, proti kterým mají zatykače směřovat, ani konkrétní obvinění vznesená hlavním žalobcem.

Hlavní žalobce MTS Karim Khan [1]

Bývalý libyjský diktátor Muammar Kaddáfí [2]

Navzdory zapečetění [1] lze předpokládat, že zatykače jsou vydány na vysoce postavené členy režimu bývalého prezidenta Muammara Kaddáfího, a to pro zločiny proti lidskosti a válečné zločiny. Daný případ postoupila MTS Rada bezpečnosti OSN, a to v návaznosti na rezoluci z roku 1970, která odsoudila použití smrtící síly ze strany Muammara Kaddáfího proti civilistům.

Bývalý gambijský ministr vnitra bude souzen ve Švýcarsku na základě univerzální jurisdikce

Bývalý gambijský ministr vnitra Ousman Sonko byl v dubnu 2023 obviněn ve Švýcarsku ze zločinů proti lidskosti. Hlavní líčení bude probíhat před Federálním trestním soudem v Bellinzoně, a to na základě uplatnění tzv. univerzální jurisdikce, principu, který umožňuje státu soudit i takové trestné činy, jež by standardně nespádaly pod působnost práva dané země.

Ousman Sonko je obviněn z údajného podporování systémových útoků vedených proti oponentům politického režimu tehdejšího gambijského prezidenta Yahua Jammeha. Odpůrci režimu, mezi které se řadili zejména političtí oponenti, novináři nebo aktivisté za lidská práva, byli systematicky mučeni, svévolně zadržováni či dokonce zabíjeni.

Jihoafrická republika: Prohlášení o opuštění Mezinárodního trestního soudu bylo nedorozuměním

Úřad prezidenta Jihoafrické republiky prohlásil, že Jihoafrická republika v tuto chvíli zůstává signatářem Římského statutu, mezinárodní smlouvy zakládající MTS. Pouze o několik hodin dříve přitom prezident Cyril Ramaphosa informoval, že Africký národní kongres rozhodl o vystoupení Jihoafrické republiky z MTS. Následně bylo jeho vyjádření korigováno jako „komunikační nedorozumění“ s vládou politickou stranou v Kongresu.

Jihoafrická republika zvažuje vystoupení z MTS po vydání zatykače na ruského prezidenta Vladimira Putina. Podobný postoj zaujala i v roce 2016 po vydání zatykače na tehdejšího sudánského prezidenta Umara al-Bašira. Vydaný zatykač mimo jiné komplikuje summit skupiny BRICS (seskupení Brazílie, Ruska, Indie, Číny a Jihoafrické republiky), neboť se jej standardně účastní i ruský prezident. Jihoafrická republika, coby signatářská země Římského statutu, by jej v případě jeho přítomnosti měla povinnost zatknout a vydat MTS.

Poznámka

- [1] Zapečetěné zatykače zůstávají ve vztahu k veřejnosti standardně utajeny. V případě zatykačů na Vladimira Putina a Mariju Lvovovou-Bělovou se však MTS rozhodl jejich existenci zveřejnit, byť samotný obsah zatykačů zůstal s ohledem na ochranu svědků a obětí skryt.

Prezident Jihoafrické republiky Cyril Ramaphosa [3]

Švýcarské město Bellinzona, kde sídlí Federální trestní soud [4]

Zdroje

- ICC. (květen, 2023). *ICC Statement on reports of coercive measures against officials* [tisková zpráva]. Získáno z <https://www.icc-cpi.int/news/icc-statement-reports-coercive-measures-against-officials>.
- Hancock, S. (2023, květen). Ukraine war: ICC 'undeterred' by arrest warrant for chief prosecutor. *BBC*. Získáno z <https://www.bbc.com/news/world-europe-65661251>.
- van den Berg, S. (2023, květen). ICC prosecutor issues secret arrest warrants for Libya crimes. *Reuters*. Získáno z <https://www.reuters.com/world/africa/icc-prosecutor-issues-secret-arrest-warrants-libya-crimes-2023-05-11/>.
- Crawford, J. (2023, duben). Gambian Ousman Sonko will be tried for crimes against humanity in Switzerland. *Justice Info*. Získáno z <https://www.justiceinfo.net/en/115875-gambian-ousman-sonko-tried-crimes-against-humanity-switzerland.html>.
- Former Gambian Minister of Interior to be Tried in Switzerland for Crimes Against Humanity. (2023, duben 19.). *Trial International*. Získáno z <https://trialinternational.org/latest-post/former-gambian-minister-of-interior-to-be-tried-in-switzerland-for-crimes-against-humanity/>.
- Africa backtracks on quitting ICC, blames communications error. (2023, duben 26.). *Aljazeera*. Získáno z https://www.aljazeera.com/news/2023/4/26/s-africa-backtracks-on-quitting-icc-blames-communications-error?traffic_source=KeepReading.

Fotografie

- [1] Hlavní žalobce MTS Karim Khan. International Criminal Court Marks Opening of the Judicial Year 2022, zdroj: ICC-CPI.
- [2] Bývalý Libyjský diktátor Muammar Kaddáfí. Moamer el Gadafi (cropped), autor: Stevan Kragujević, 25. únor 1970, zdroj: Wikimedia Commons, CC BY-SA 3.0.
- [3] Prezident Jihoafrické republiky Cyril Ramaphosa. President Cyril Ramaphosa addresses the nation on developments in response to Coronavirus, 1 February 2021, autor: GovernmentZA, GCIS, 2. únor 2021, zdroj: Flickr, CC BY-ND 2.0.
- [4] Švýcarské město Bellinzona, kde sídlí Federální trestní soud. Castelgrande Bellinzona, autor: Hoo5, 29. srpen 2004, zdroj: Wikimedia Commons, CC BY-SA 3.0.

2) Evropský systém ochrany lidských práv

Vedoucí sekce: Tomáš Opat

Rozsudek ESLP ve věci Mestan v. Bulharsko: Porušení svobody projevu ve volebních kampaních

Filip Lamparter

V rozsudku ze dne 2. 5. 2023 se senát třetí sekce Evropského soudu pro lidská práva zabýval dodržováním článku 10 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv, který zaručuje svobodu projevu a svobodu přijímat a šířit informace. Konkrétně šlo o projevy politiků během bulharských volebních kampaní.

Pokuta za užití neoficiálního jazyka

Stěžovatel, lídr Hnutí za práva a svobody, politické strany s širokou podporou etnických menšin, byl kandidátem v bulharských parlamentních volbách v roce 2013.

Dne 17. května 2013 mu byla udělena správní pokuta ve výši přibližně 1 000 EUR za to, že na veřejném setkání během své volební kampaně hovořil turečtinou, která v Bulharsku není oficiálním jazykem. Tím se měl dopustit porušení článku 133 bulharského volebního zákona, který nařizuje používání bulharštiny během volební kampaně.

Bulharský volební zákon obsahoval absolutní zákaz používání jakéhokoli jiného než oficiálního jazyka během volebních kampaní a porušení tohoto zákona mělo za následek správní sankce ve formě pokut. ESLP se zaměřil na to, zda takové omezení svobody projevu bylo v souladu s článkem 10 Evropské úmluvy o lidských právech.

Významná úloha svobody projevu v předvolebním období

ESLP dospěl k závěru, že rozhodnutí bulharských orgánů představovalo zásah do stěžovatelova práva na svobodu projevu. Bulharský volební zákon

Kandidátovi v bulharských parlamentních volbách byla udělena pokuta za užití turečtiny [1]

z roku 2011 dle soudu sice sledoval legitimní cíle prevence nepokojů a ochrany práv ostatních (tím, že omezil užití jiných jazyků než bulharštiny během volebních kampaní), avšak v demokratické společnosti by právo na svobodu projevu mělo být úzce spojeno s právem na svobodné volby.

Dle ESLP je svoboda projevu zásadní pro zajištění svobodného názoru lidu při volbě zákonodárního sboru. V období před volbami je proto zvláště důležité, aby bylo povoleno volné šíření názorů a informací různého druhu. Jakékoliv omezení svobody politických stran vyjadřovat své názory proto podléhá přísnému dohledu.

V posuzované věci nešlo o použití neoficiálního jazyka v rámci komunikace s veřejnými orgány nebo v jednáních s úředními institucemi. Jednalo se o jazykové omezení, které bylo ukládáno jednotlivcům na veřejných setkáních s lidmi během volební kampaně. Článek 10 Úmluvy zahrnuje svobodu přijímat a šířit informace a myšlenky v jakémkoli jazyce, který umožňuje účast osob na veřejné výměně různých druhů kulturních, politických a sociálních informací a myšlenek.

V kontextu politického diskurzu a voleb je tedy rozsah svobody států omezen, zejména v období před volbami nebo referendy, kdy jsou demokratické zájmy nejvyšší. Omezení používání jazyka, kterým lze řádně vyjádřit kulturní, politické a sociální názory a myšlenky, je tedy v rozporu s článkem 10 Úmluvy.

Neproporcionální zásah do svobody projevu

ESLP dále konstatoval, že bulharský zákaz používání neoficiálních jazyků během volebních kampaní nedosahuje „*naléhavého společenského zájmu*“, a tedy není proporcionální vůči legitimním cílům uvedeným v článku 10. Dle soudu tento zákaz omezoval svobodu politických stran vyjadřovat své politické názory a také právo ostatních lidí tyto názory přijímat. Tato omezení přitom dle soudu nejsou slučitelná s hodnotami demokratické společnosti, mezi něž svoboda projevu náleží.

Příslušné ustanovení bulharského volebního zákona bylo navíc opakovaně kritizováno Poradním výborem k Rámcové úmluvě o ochraně národnostních menšin, Benátskou komisí a Úřadem pro demokratické instituce a lidská práva OBSE, které zjistily, že tímto zákazem jsou menšiny zbaveny příležitostí

Svoboda projevu je jednou ze základních svobod zakotvených v Úmluvě [2]

Svoboda projevu je klíčová zejména během politických kampaní při volbách [3]

k efektivní účasti na veřejných záležitostech prostřednictvím voleb.

Vzhledem k výše uvedenému ESLP dospěl k závěru, že Bulharsko porušilo článek 10 Úmluvy, když uvalilo správní pokutu na stěžovatele za používání neoficiálního jazyka během volební kampaně. Soud přitom zdůraznil důležitost pluralismu, tolerance a ochrany menšin v demokratické společnosti. Na základě porušení práv stěžovatele soud přiznal náhradu za nemajetkovou újmu ve výši 1200 eur.

Tento rozsudek je důležitým krokem k ochraně svobody projevu a práv menšin v politickém prostředí a má velký potenciál ovlivnit legislativu v oblasti volebních kampaní jak v Bulharsku i v dalších evropských zemích.

Zdroje

Evropský soud pro lidská práva. (2017). Rozsudek ve věci *Mestan proti Bulharsku* (stížnost č. 24108/15). Dostupné z <https://hudoc.echr.coe.int/eng/?i=001-224437>.

Fotografie

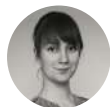
[1] Kandidátovi v bulharských parlamentních volbách byla udělena pokuta za užití turečtiny, autor: Verda Nur Yiğit, 9. březen 2023, zdroj: Pexels, CCo 1.0.

[2] Svoboda projevu je jednou ze základních svobod, zakotvených v Úmluvě, autor: Henri Mathieu-Saint-Laurent, 4. květen 2021, zdroj: Pexels, CCo 1.0.

[3] Svoboda projevu je klíčová zejména během politických kampaní při volbách, autor: Rosemary Ketchum, 29. září 2018, zdroj: Pexels, CCo 1.0.

ESLP: Odebrání ledviny bez informovaného souhlasu bylo v rozporu s Úmluvou

Kamila Pelíšková

Podle Evropského soudu pro lidská práva ve věci *Mayboroda proti Ukrajině* došlo k porušení článku 8 Úmluvy, když lékaři stěžovatelce odebrali ledvinu bez jejího informovaného souhlasu. Klíčový problém soud spatřoval zejména v absenci vhodného vnitrostátního regulačního rámce.

V roce 2000 byla paní Mayboroda přijata ve Lvovské nemocnici kvůli zdravotním komplikacím. Lékaři M. P. a I. P. zjistili, že by příčinou mohlo být vnitřní krvácení a k jeho zastavení navrhli, aby podstoupila operaci, s čímž paní Mayboroda souhlasila. Při operaci jí následně odstranili levou ledvinu, o čemž však pacientka nevěděla.

Neúspěch v trestním řízení střídal úspěch v občanskoprávním řízení

Po propuštění z nemocnice obdržela paní Mayboroda osvědčení, které odstranění ledviny taktéž nezmiňovalo. O této skutečnosti se dozvěděla až z anonymního telefonátu, jenž naznačoval „*odcizení levé ledviny*“. Pokoušela se tedy domluvit schůzku s operujícími lékaři, leč neúspěšně, a tak o události informovala média.

Jeden z lékařů, M. P., posléze zaslal paní Mayborodě omluvný dopis. Svůj postup odůvodnil tím, že chtěl usnadnit její uzdravení. Navíc jí údajně zamýšlel o odebrání informovat na prohlídce v září, na kterou měla dorazit. Další dopis přišel paní Mayborodě v dubnu 2021, tentokrát od vedoucího lékaře nemocnice, který pro změnu tvrdil, že jí nebyla poskytnuta úplná propouštěcí zpráva (a kterou proto doložil).

Paní Mayboroda podala proti lékařům i nemocnici stížnost u ombudsmana. Postup následně prověřoval i lvovský prokurátor, který ale neshledal žádné pochybení. V dubnu 2001 zahájila prokuratura i samostatné trestní řízení proti lékaři I. P. v souvislosti s podezřením ze zneužití pravomoci a padělání úředního dokumentu. Výsledek trestního

Ukrajina musí kvůli porušení článku 8 odškodnit dceru zesnulé stěžovatelky [1]

řízení však potvrdil, že k zákroku došlo z naléhavých důvodů v zájmu záchrany života stěžovatelky a neshledal u I. P. žádné pochybení.

Paní Mayboroda poté podala občanskoprávní žalobu proti oběma lékařům, nemocnici i univerzitě, kde lékaři pracovali. Okresní soud rozhodl, že I. P. porušil svou povinnost informovat žalobkyni nebo některého z jejích příbuzných o odebrání ledviny a udělil žalobkyni právo na odškodnění ve výši 50 000 ukrajinských hřiven. Okresní soud naopak neshledal informační povinnost u M. P., univerzity, ani nemocnice, proti tomu se stěžovatelka odvolala, leč neúspěšně.

Je neodkladný lékařský zákrok bez souhlasu pacienta vždy v rozporu s Úmluvou?

Následně se stěžovatelka obrátila na Evropský soud pro lidská práva (ESLP). V roce 2016 však zemře-

la, a proto ji v řízení následně nahradila její dcera. ESLP v rozsudku posuzoval údajné porušení článku 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (Úmluvy) z důvodu předpokládaného selhání státu při ochraně práva stěžovatelky na informovaný souhlas a při ochraně před zatajováním informací jejími lékaři.

Soud úvodem poznamenal, že neodkladné lékařské zákroky z důvodu záchrany života provedené bez souhlasu pacientů nejsou samy o sobě neslučitelné s Úmluvou. V projednávaném případě bylo na vnitrostátní úrovni zjištěno, že byla stěžovatelce ledvina odebrána za naléhavých okolností jako jediný dostupný prostředek k zastavení vnitřního krvácení ohrožujícího život.

Nicméně zvláštností případu bylo, že souhlas stěžovatelky se zákrokem byl v tomto případě vyžádán, nakonec i skutečně dán, avšak bez jakékoli zmínky o odstranění ledviny. I pokud lékaři zjistili potřebu odstranit ledvinu až v průběhu operace, měli podle stěžovatelky alespoň informovat její příbuzné.

Ukrajina musí odškodnit dceru zesnulé stěžovatelky

ESLP poznamenal, že posouzení otázky, zda měl lékařský tým stěžovatelky rozumně předvídat možnost, že bude třeba stěžovatelce ledvinu odstranit, nebo zda skutečně existovala možnost konzultovat tyto kroky s jejími příbuznými, mělo značný význam pro stanovení rozsahu povinnosti jejich ošetřovatelů usilovat o informovaný souhlas. Vnitrostátní orgány ani soudy však tyto otázky nezkoumaly.

Z dalšího zkoumání vyplynulo, že v rozhodné době ani neexistovaly vnitrostátní předpisy, které by stanovovaly postupy při dokumentování souhlasu pacientů s chirurgickými postupy, či kontaktování jejich příbuzných v naléhavých situacích. Stejně tak neexistovala ani formalizovaná praxe vedení písemných záznamů. Nemocnice prakticky přijímala pouze ústní souhlas pacientů bez ohledu na typ a závažnost zákroků. Nebylo tak možné zjistit, jaké informace byly pacientce poskytnuty.

ESLP konstatoval, že Ukrajina nesplnila svůj pozitivní závazek vytvořit vhodný právní rámec na ochranu práva stěžovatelky na informovaný souhlas, a porušila tedy článek 8 Úmluvy. Soud proto nařídil Ukrajině, aby dceři stěžovatelce zaplatila

Operaci prováděli lékaři M. P. a I. P., zaměstnanci Lvovské státní lékařské univerzity [2]

náhradu nemajetkové újmy ve výši 4500 EUR.

Soud však neshledal porušení v druhé namítané otázce, zda došlo k porušení článku 8 Úmluvy z důvodu selhání státu při ochraně před zatajováním informací ze strany lékařů. Zásadní v tomto ohledu bylo, že vnitrostátní soudy byly schopny stanovit odpovědnost lékaře I. P. za porušení práv stěžovatelky přímo na základě vnitrostátních předpisů. Uzavřel proto, že v tomto ohledu již stěžovatelka dosáhla přiměřeného odškodnění.

Zdroje

Evropský soud pro lidská práva. (2023). Rozsudek ve věci Mayboroda proti Ukrajině (stížnost č. 14709/07). Dostupné z <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-224077>.

Arzinger team successfully represented the interest of the client in European court of human rights in the case “Mayboroda VS Ukraine”. (2023, duben 18). Arzinger. Získáno z https://arzinger.ua/en/press-center/news/arzinger_team_successfully_represented_the_interest_of_the_client_in_european_court_of_human_rights_in_the_case_mayboroda_vs_ukraine/.

Fotografie

[1] Ukrajina musí kvůli porušení článku 8 odškodnit dceru zesnulé stěžovatelky. Ukrainian flag (8162367550), autor: Guillaume Speurt, 14. červen 2011, zdroj: Wikimedia Commons, CC BY-SA 2.0.

[2] Operaci prováděli lékaři M. P. a I. P., zaměstnanci Lvovské státní lékařské univerzity. National Guard Kidney Transplant 114, autor: North Dakota National Guard, 24. říjen 2011, zdroj: Flickr, CC BY-NC-SA 2.0.

Aktuality evropské sekce

Barbora Baránková

Komise zveřejnila seznam velmi velkých online platforem

Evropská komise zveřejnila v dubnu první seznam k Aktu o digitálních službách, vymezující sedmáct „velmi velkých online platforem“ a dva „velmi velké internetové vyhledávače“. Mezi velmi velké online platformy patří společnosti, jež měsíčně dosahují alespoň 45 milionů aktivních uživatelů, konkrétně například Amazon Store, Facebook, Apple AppStore, Google Play, Instagram, TikTok, YouTube nebo Zalando. Velmi velké internetové vyhledávače jsou zatím jenom Google Search a Bing.

Akt o digitálních službách je nařízení Evropské unie z roku 2022 upravující veškeré digitální služby, které spojují spotřebitele se zbožím, službami nebo obsahem. Nařízení vytváří nové komplexní povinnosti pro online platformy ke snížení online rizik a zvýšení ochrany uživatelů.

Zařazení mezi velmi velké online platformy nebo internetové vyhledávače znamená pro společnosti povinnost do čtyř měsíců jednat v souladu s požadavky Aktu o digitálních službách. Jedná se o posílení postavení a ochrany uživatelů online, včetně nezletilých, tím, že se od určených služeb bude vyžadovat, aby vyhodnocovaly a zmírňovaly svá systémová rizika a poskytovaly spolehlivé nástroje pro moderování obsahu.[1] Akt přináší více oprávnění uživatelům, silnější ochranu mladistvých, přísnější kontrolu obsahu a méně dezinformací, více transparency a odpovědnosti. Nadto musí společnosti každoročně podat Komisi zprávu o vyhodnocování rizik.

SDEU: Zrušení letu z důvodu nenadálého úmrtí druhého pilota neosvobozuje leteckou společnost od povinnosti vyplácet cestujícím náhradu škody

V květnu rozhodl Soudní dvůr Evropské unie (SDEU) o předběžné otázce Zemského soudu ve Stuttgartu (spojené věci sp. zn. C-156/22 až C-158/22). Příklad se týkal nároku na náhradu škody způsobené zrušením letu z důvodu nenadálého úmrtí druhého pilota letu.

Komise představila první skupinu velmi velkých platforem [1]

Dne 17. července 2019 měla společnost TAP Portugal zajistit let ze Stuttgartu do Lisabonu. Přibližně dvě hodiny před plánovaným odletem byl druhý pilot dotyčného letu nalezen mrtvý ve svém hotelovém pokoji. Let byl proto zrušen a cestující byli přepraveni do Lisabonu náhradním letem. Někteří cestující požádali leteckou společnost o náhradu škody. Společnost TAP odmítla náhradu škody vyplácet s odůvodněním, že nenadálé úmrtí druhého pilota je mimořádnou okolností podle nařízení o právech cestujících v letecké dopravě, která osvobozuje leteckého dopravce od jeho povinnosti vyplácet náhradu škody.

SDEU ve svém rozhodnutí uvedl, že opatření týkající se zaměstnanců leteckého dopravce spadají do běžného výkonu jeho činností. Řešení nečekané nepřítomnosti zaměstnance z důvodu nemoci nebo úmrtí je vlastní běžnému výkonu činnosti leteckého dopravce a nespadá pod pojem mimořádné okolnosti. Nezáleží na důvodu nebo zdravotní příčině takové nepřítomnosti a dopravce musí očekávat, že v rámci plánování posádek a pracovní doby jeho zaměstnanců bude k takovým nepředvídaným událostem docházet.

SDEU tak dovodil, že v této situaci není letecká společnost osvobozena od povinnosti vyplácet cestujícím náhradu škody. Nic na tom nemůže změnit ani skutečnost, že člen posádky úspěšně prošel pravidelnými lékařskými prohlídkami, neboť každá osoba může kdykoli nečekaně onemocnět nebo zemřít.

SDEU nevyklučuje zákaz výkonu veřejné funkce jako sankci za porušení pravidel střetu zájmů

V květnu rozhodl Soudní dvůr EU o další předběžné otázce, tentokrát od Odvolacího soudu v Temešváru (sp. zn. C-40/21). Příklad se týkal boje proti korupci, konkrétně zákazu výkonu volené veřejné funkce pro porušení pravidel týkajících se střetu zájmů.

Žalobce, starosta obce MN v Rumunsku, porušil podle zprávy rumunského Národního úřadu pro otázky prověřování bezúhonnosti pravidla upravující střet zájmů ve správních záležitostech. Důsledkem této zprávy byl zánik mandátu a uložení doplňkového zákazu výkonu volených veřejných funkcí po dobu tří let.

Žalobce podal žalobu na zrušení této zprávy, přičemž tvrdil, že unijní právo brání vnitrostátním právním předpisům automaticky ukládajícím takový zákaz. Odvolací soud se proto obrátil na SDEU.

Podle SDEU nemá zákaz vykonávat jakoukoli takovou funkci po předem stanovenou dobu tří let povahu trestu, nemůže tak být v rozporu se zásadou přiměřenosti trestů.

Zákaz je v souladu se zásadou přiměřenosti (proporcionality) jako obecnou zásadou unijního práva. Jeho uložení umožňuje trvalé ukončení zjištěného střetu zájmů a rovněž může odradit osoby vykonávající volený mandát od toho, aby porušovaly pravidla týkající se střetu zájmů.

Úmrtí pilota nezbavuje leteckou společnost povinnosti nahradit škodu za zrušený let [2]

Zákaz je časově omezen, vztahuje se pouze na určité kategorie osob a týká se pouze omezené skupiny činností. I s ohledem na závažnost zásahu do veřejného zájmu, jaký představují korupce a střet zájmů, není toto opatření nepřiměřené jednání, které má sankcionovat.

Právo na výkon voleného mandátu získaného v demokratických volbách nespadá do práva pracovat, a nezahrnuje právo vykonávat takový mandát po určenou dobu.

SDEU konstatoval, že právo na účinnou právní ochranu nebrání stanovení předmětného zákazu, pokud dotyčná osoba má skutečnou možnost zpochybnit zákonnost zprávy konstatující existenci střetu zájmů, a sankci uloženou na jejím základě, včetně její přiměřenosti.

SDEU proto došel k závěru, že unijní právo nebrání tomu, aby osobě, která při výkonu volené veřejné funkce porušila pravidla týkající se střetu zájmů, bylo zakázáno vykonávat jakoukoli takovou funkci po dobu tří let.

Poznámka

[1] Například musí platformy vždy označit všechny reklamy a jejich původce, zákaz profilovaných reklam pro děti, povinnost mít mechanismy pro označení nezákonného obsahu uživateli, uživatelé musí dostat přesné informace proč jim je nabízený konkrétní obsah apod.

Zdroje

Evropská komise (25. duben 2023). *Digital Services Act: Commission designates first set of Very Large Online Platforms and Search Engines* [tisková zpráva]. European Commission. Získáno z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_2413.

Soudní dvůr Evropské unie (2023, květen). Rozsudek ve spojených věcech C-156/22 až C-158/22 *TAP Portugal*. Získáno z: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=273606&pageIndex=0&doclang=CS&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=2277076>.

Soudní dvůr Evropské unie (2023, květen). Rozsudek ve věci C-40/21 *Agenția Națională de Integritate*. Získáno z: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=273281&pageIndex=0&doclang=CS&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=2282381>.

Fotografie

[1] Komise představila první skupinu velmi velkých platform. European Commission in Brussels, autor: Jai79, 15. duben 2011, zdroj: Wikimedia Commons, CCo 1.0.

[2] Úmrtí pilota nezbavuje leteckou společnost povinnosti nahradit škodu za zrušený let. TAP Air Portugal Airbus A320-214, CS-TNK@ZRH, 09.08.2009-525ee - Flickr - Aero Icarus, autor: Aero Icarus, 9. srpen 2008, zdroj: Wikimedia Commons, CC BY-SA 2.0.

3) Mezinárodní politika, byznys a lidská práva

Vedoucí sekce: Michaela Stenzelová a Alžběta Dvořáková

Smrtící autonomní zbraně jako nebezpečí pro lidstvo?

Kristýna Tylšová

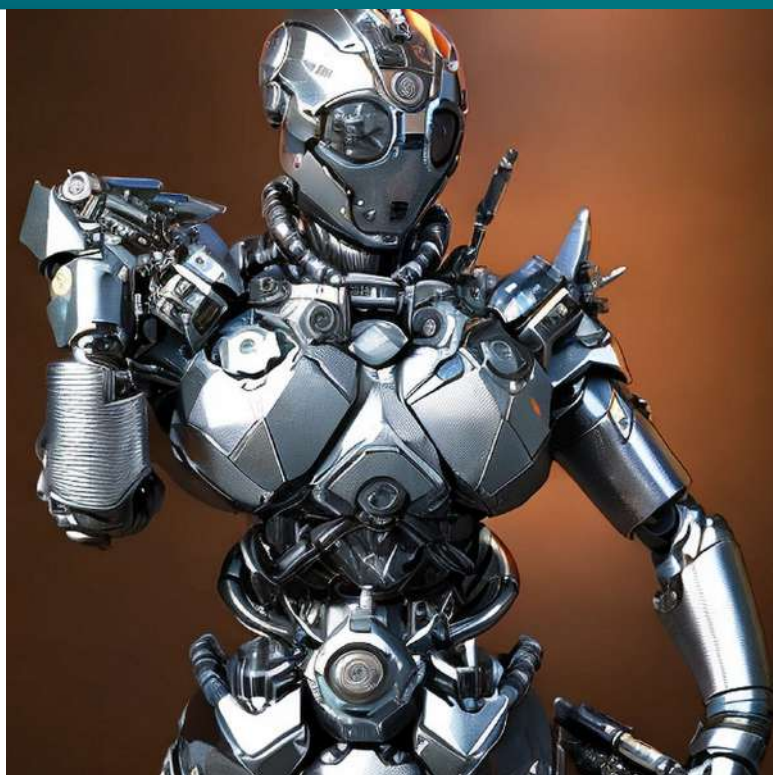
Třicet tři států Latinské Ameriky a Karibiku zahájilo jednání o přijetí nové mezinárodní úmluvy o omezení smrtících autonomních zbraní, kterým se také přezdívá „roboti zabijáci“. Podle zapojených zemí již nestačí stávající mezinárodní právo k řešení hrozeb, které tyto zbraně představují. Jednání se uskutečnilo v rámci Regionální konference o sociálních a humanitárních dopadech autonomních zbraní v Kostarice, která byla vůbec první svého druhu.

Co jsou smrtící autonomní zbraně?

Americké ministerstvo obrany definuje autonomní zbraně (Lethal Autonomous Weapons, LAW) jako: „Zbraňový systém, který dokáže po aktivaci vybrat a zasáhnout cíle bez lidské kontroly.“ Mnoho existujících zbraňových systémů tato kritéria již splňují. Jedná se o drony či moderní rakety, které mají zakomponované počítače, využívající algoritmy, jež dokáží detektovat cíle, na něž míří s větší přesností, než lidský operátor. Příkladem může být izraelský Iron Dome, který byl navržen jako součást protiraketové obrany.

Plně autonomní zbraně by měly být schopny vybrat a zasáhnout cíl bez lidské kontroly. Předchůdci těchto zbraní jsou například ozbrojené bezpilotní letouny, které jsou vyvíjeny a vlastněny zeměmi jako jsou Čína, Izrael, Jižní Korea, Rusko, Spojené království a Spojené státy americké. Nevládní organizace Human Rights Watch vyjádřila obavu, že by tyto zbraně mohly ohrozit právo na život a zásadu lidské důstojnosti, protože stroje nedokážou pochopit hodnotu lidského života a činit etická rozhodnutí.

Příkladem může být algoritmus, jenž umí rozpoznat ze satelitních snímků cíl, jako je tank nepřítele. V případě nepřesných informací by mohly být tanky

AI umění [1]

zaměněny za civilní vozidlo. V takových případech vyvstává otázka, kdo by byl právně odpovědný za chyby způsobené těmito typy zbraní, přičemž pozůstalým by v důsledku nemusela být nahrazena vzniklá újma. Navíc stejně jako u všech technologií, i zde existuje riziko spojené s kybernetickými útoky, které by mohly v nejzazších případech vést k neoprávněnému převzetí kontroly nad zbraněmi.

Kampaň „Stop Killer Robots“

Kampaň, jejímž zakládajícím členem je Amnesty International, se skládá z více než 185 nevládních organizací z 67 zemí a prosazuje přijetí mezinárodní úmluvy, jež má za cíl zachovat lidskou kontrolu nad použitím síly a vést k preventivnímu zákazu autonomních zbraní. Nová mezinárodní úmluva, k jejímuž vzniku kampaň vyzývá, by mimo jiné mohla změnit přístup naší společnosti k využívání technologií v ozbrojených konfliktech a zvýšení regulace vývoje nových zbraňových systémů.

V únoru tohoto roku vyzvalo navíc 33 států Latinské Ameriky a Karibiku k urychlenému jednání o mezinárodní regulaci autonomních zbraňových systémů. Úmluva má za cíl zakázat veškerý vývoj

a použití autonomních zbraní. Jednání zapojených zemí se uskutečnilo v rámci Regionální konference o sociálních a humanitárních dopadech autonomních zbraní v Kostarice, která byla první svého druhu.

Generální tajemnice Amnesty International Agnès Callamardová na toto prohlášení zareagovala se slovy: „Vývoj autonomie zbraní se zrychluje a stále častější využívání nových technologií umělé inteligence je znepokojivé. Využívání těchto strojů přináší riziko toho, že dojde k zautomatizování zabíjení a ohrožování lidských práv. Autonomní stroje budou rozhodovat o životě a smrti bez empatie a soucitu, neboť nemohou činit složitá rozhodnutí o rozlišení a proporcionalitě, neumí určovat nezbytnost útoku, odmítnout nezákonný příkaz nebo potenciálně uznat pokus o kapitulaci. To vše jsou kriticky důležitá rozhodnutí, která jsou nutná pro soulad s mezinárodním právem a mezinárodním humanitárním právem.“

Mimo státy tohoto regionu se jednání v kostarickém městě San José zúčastnilo Rakousko, Belgie, Francie, Německo, Irsko, Japonsko, Nový Zéland, Nigérie, Nizozemsko, Filipíny, Rusko, Švýcarsko a USA. Přítomní byli kromě státních delegátů odborníci na mezinárodní právo, technologie a umělou inteligenci, včetně zástupců OSN či Mezinárodního výboru Červeného kříže. Podle přítomných expertů je přijetí nových mezinárodněprávních pravidel zásadní pro ochranu proti hrozbám, které může přinést vývoj a užívání smrtících autonomních zbraní.

Je možné pokroku zabránit?

V budoucnu nás pravděpodobně čeká stále širší využívání umělé inteligence v kontextu moderních zbraňových systémů. Právní regulace by však moh-

Ilustrační fotografie [2]

AI robot [3]

la pomoci zachovat lidskou kontrolu nad jejich využíváním a dalším vývojem. Mezi tyto regulace by mohl patřit například zákaz používání nespolehlivé umělé inteligence nebo systémů, které byly neadekvátně testovány. Stroje navíc nemohou dělat složitá etická rozhodnutí a nerozumí hodnotě lidského života. Zajištění smysluplné lidské kontroly nad stroji znamená rozumět námi vytvořeným technologiím a to včetně důsledků jejich využívání, což by mělo být reflektováno i v mezinárodním právu.

Zdroje

- Erskine, J. & Mowbray, M. (2023, leden 10). What killer robots mean for the future of war. *The Conversation*. Získáno z: <https://theconversation.com/what-killer-robots-mean-for-the-future-of-war-185243>.
- Folly, M. 'Killer robots': the danger of lethal autonomous weapons systems. (2021, listopad 29). *Southern Voice*. Získáno z: <https://southernvoice.org/killer-robots-the-danger-of-lethal-autonomous-weapons-systems/>.
- Killer Robots. *Human Rights Watch*. Získáno z: <https://www.hrw.org/topic/arms/killer-robots>.
- Killer Robots: Negotiate New Law to Protect Humanity. (2021, prosinec 1). *Human Rights Watch*. Získáno z: <https://www.hrw.org/news/2021/12/01/killer-robots-negotiate-new-law-protect-humanity>.
- More than 30 countries call for international legal controls on killer robots. (2023, únor 24). *Amnesty International*. Získáno z: <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2023/02/more-than-30-countries-call-for-international-legal-controls-on-killer-robots/>.
- The facts about digital dehumanisation. *Stop Killer Robots*. Získáno z: <https://www.stopkillerrobots.org/>.

Fotografie

- [1] AI umění. AI artwork, autor: David J, 14. leden 2023, zdroj: Flickr, CC BY 2.0.
- [2] Ilustrační fotografie. r2d2, autor: narcosislabs, 11. duben 2008, zdroj: Flickr, CC BY 2.0.
- [3] AI robot, AI for GOOD Global Summit, autor: ITU Pictures/R.Farrell, 8. červen 2017, zdroj: Flickr, CC BY 2.0.

Aktuality sekce Mezinárodní politika, byznys a lidská práva

Le Minh Tam

Boje v Súdánu vyvolaly další uprchlickou vlnu

V Súdánu probíhají od poloviny dubna boje mezi súdánskou armádou v čele s Abdal Fattáh Burhánem a polovojenskými jednotkami *Rapid Support Forces* (RSF) pod velením Muhammada Hamdana Dagala (který je rovněž známý pod jménem Hemeti). Jednotky RSF založil bývalý prezident Súdánu Umar Bašír v roce 2013 k potlačení povstání v zemi, nicméně v roce 2019 se Burhán s Hemetím spojili s cílem svrhnout prezidenta Bašíra. Po sesazení prezidenta měla moc přejít do rukou demokratické vlády, k čemuž nakonec nedošlo v důsledku provedeného vojenského puče generálů v říjnu 2021. Právě probíhající konflikt tak vypukl na základě mocenského souboje mezi veliteli stran.

Od vojenského převratu panuje v zemi nestabilita, která vedla k další uprchlické vlně. Probíhající boje totiž způsobily rozsáhlé škody na infrastruktuře, což způsobuje nedostatek vody, výpadky proudu, přerušení komunikací. Evidovány jsou rovněž případy rabování. Podle Úřadu Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR) lze předpokládat, že válka v Súdánu může vyhnat z domovů až 800 tisíc lidí do sousedních zemí jako jsou Egypt, Středoafrikácká republika či Čad. Právě Čad se přitom potýká s příchodem uprchlíků již z předchozích konfliktů. Další příliv vysídlených osob do této země může prohloubit humanitární krizi, a to v podobě akut-

Súdánští obyvatelé opouštějí své domovy [1]

Tirana Hassan, výkonná ředitelka
Human Rights Watch [2]

ního nedostatku přístupu k pitné vodě a chybějícího přístřeší pro uprchlíky.

Human Rights Press Award: „Tento druh žurnalistiky je pro odhalování porušování lidských práv zásadní“

Ocenění Human Rights Press Award se uděluje za účelem prohloubení respektu k základním lidským právům a upozornění na oblasti, v nichž jsou tato práva ohrožena. Cílem je rovněž ocenit vynikající zpravodajství v otázkách lidských práv v Asii. Ceny byly vyhlášeny na Světový den svobody tisku, který každoročně připadá na 3. května. Předmětem ocenění jsou příspěvky, jež se dělí do 16 kategorií. Jedná se například o mimořádné zprávy, investigativní zpravodajství nebo fotografie a videa zachy-

cující konkrétní problém v oblasti lidských práv. Ty každoročně hodnotí porota složená z novinářů, redaktorů a lidskoprávních odborníků.

Cenu v kategorii za investigativní zpravodajství v angličtině získala tisková agentura Reuters za svou práci popisující situaci v Myanmaru a zneužívání Rohingů a demokratických aktivistů ze strany místní armády. Stejnou cenou za investigativní zpravodajství v čínštině bylo oceněno tchajwanské neziskové médium The Reporter, a to za reportáž o obchodu s lidmi, konkrétně s africkými studenty, na tchajwanských univerzitách.

Ceny dříve uděloval Klub zahraničních korespondentů (Foreign Correspondents' Club, FCC) v Hongkongu. Poté, co v červnu 2020 čínská vláda přijala zákon o národní bezpečnosti, muselo nejméně devět tamních médií ukončit svou činnost, a to v důsledku rozsáhlých represí vůči svobodnému tisku. Kvůli obavám FCC z možného porušení zákona udělováním cen tak preventivně převzala odpovědnost za tuto činnost organizace Human Rights Watch (HRW) spolu s Arizonskou státní univerzitou. „Tyto ceny jsou uznáním pro novináře, kteří v Asii osvětlují některé z nejkritičtějších problémů současnosti,“ uvedla výkonná ředitelka HRW Tirana Hassan.

Afghánistán se připojil k Nové hedvábné stezce

Čínský prezident Si Ťin-pching zahájil v roce 2013 infrastrukturní projekt, známý jako Nová hedvábná stezka (Belt and Road Initiative).[1] V posledních deseti letech se k této ekonomické iniciativě připojily mnohé země v Africe, Oceánii a Latinské Americe, díky čemuž zde Čína posiluje svůj hospodářský a politický vliv. Nově se k projektu připojil také Afghánistán.

Umar al-Bašír, bývalý prezident Súdánu [3]

Čína žádá, aby Tálibán ujugurské příslušníky zatýkal a deportoval do Číny [4]

Poté, co v srpnu 2021 v Afghánistánu převzalo moc hnutí Tálibán, mezinárodní společenství omezilo styky s Kábulem, což se mimo jiné negativně projeví na afghánské ekonomice. Po nástupu Tálibánu zároveň došlo k zmrazení afghánských zahraničních finančních prostředků Mezinárodním měnovým fondem a USA, což vedlo ke snížení příjmů domácností a zvýšené inflaci. Přistoupení k Nové hedvábné stezce může pro Tálibán představovat výraznou ekonomickou pomoc. Rozvoj infrastruktury by zemi mohl přinést zvýšení zahraničních investic a rozšíření obchodních cest.

Čína však na oplátku požaduje, aby Afghánistán přijal opatření na ochranu čínských státních příslušníků nacházejících se v Afghánistánu, a také posílil vzájemnou spolupráci při kontrole ujugurských militantních skupin, jež jsou v zemi aktivní. [2] Čína rovněž žádá, aby Tálibán ujugurské příslušníky zatýkal a deportoval do Číny. Uzavřená dohoda by tak mohla mít dopad na ujugurskou menšinu, kterou čínská vláda dlouhodobě utlačuje.

Prezidentské volby v Turecku: Erdogan obhájil svůj mandát

V Turecku proběhly v květnu prezidentské volby, ve kterých v prvním kole volili obyvatelé mezi dvěma hlavními favority – současným prezidentem Recep Tayyip Erdoganem a opozičním kandidátem Kemal Kiliçdaroglem. V prvním kole vyhrál Erdogan se ziskem 49,5 % hlasů, Kiliçdaroglu dostal 44,5 %. Jelikož ani jeden z kandidátů nezískal nadpoloviční počet hlasů, uskutečnilo se 28. května druhé kolo.

Se ziskem 52,1 % hlasů se Erdogan stal celkovým vítězem prezidentských voleb. Jeho protikandidát Kiliçdaroglu uvedl, že se jedná o jedny z nejnespravedlivějších voleb za poslední roky, což mimo jiné odůvodnil nevyváženým prostorem v médiích během kampaně. To se projevilo například tak, že v období od 1. dubna do 1. května měl vítěz voleb ve veřejnoprávní televizi šedesátkrát větší pokrytí, než Kiliçdaroglu. Naproti tomu Erdogan své vítězství okomentoval slovy: „*Nevyhráli jsme jen my, vyhrálo i Turecko*,” a to i přesto, že podle médií výsledek voleb poukazuje na polarizaci turecké společnosti.

Erdogan se drží u moci již přes dvacet let a navzdory hospodářské krizi se i nadále těší podpoře voličů, což ukazují i výsledky prvního kola letošních prezidentských voleb. Opozice očekávala v prvním kole vyšší zisk hlasů pro Erdoganova protikandidáta, a to zejména kvůli hněvu části obyvatelstva, které je zapříčiněné prudkým nárůstem inflace nebo pomalou reakcí vlády na zemětřesení, které si v únoru vyžádalo životy 50 tisíc lidí v Turecku a Sýrii. Opozice v kampani slibovala mimo jiné návrat k parlamentnímu systému, od něž se Erdogan v roce 2018 odvrátil, čímž upevnil svou pozici zavedením prezidentského systému.

Poznámky

- [1] Nová hedvábná stezka je projekt, v rámci něhož se mají napříč Střední Asii budovat výstavby silnic, železnic, ropovodů, plynovodů a přístavů. Dále se také zaměřuje na rozvoj námořní dopravní trasy skrze Indický oceán a Perský záliv.
- [2] Ujgurové představují muslimskou menšinu turkického etnika, žijící v severozápadní oblasti Číny Sin-ťiang a hovořící vlastním jazykem.

Zdroje

- Hourel, K. & Chason, R. (2023, květen 2). 800,000 could flee Sudan, U.N. warns; sides agree to cease-fire, South Sudan says. *The Washington Post*. Získáno z <https://www.washingtonpost.com/world/2023/05/02/sudan-refugee-crisis-conflict-khartoum/>.
- UN refugee agency warns more than 800,000 may flee Sudan (2023, květen 1). *Al Jazeera*. Získáno z <https://www.aljazeera.com/news/2023/5/1/un-refugee-agency-warns-more-than-800000-may-flee-sudan>.
- Fulton, A. & Holmes, O. (2023, duben 27). Sudan conflict: why is there fighting and what is at stake in the region? *The Guardian*. Získáno z <https://www.theguardian.com/world/2023/apr/27/sudan-conflict-why-is-there-fighting-what-is-at-stake>.
- Human Rights Watch. (2023). *Human Rights Press Awards Announce 2023 Winners*. Získáno z <https://www.hrw.org/news/2023/05/03/human-rights-press-awards-announce-2023-winners>.
- Human Rights Press Award. Získáno z <https://humanrightspress.awardsplatform.com/about/DgLnBG0>.

V Turecku se uskutečnily prezidentské volby [5]

- Davidson, H. (2022, duben 25). Hong Kong's human rights press awards scrapped over security law fears. *The Guardian*. Získáno z <https://www.theguardian.com/world/2022/apr/25/hong-kong-human-rights-press-awards-foreign-correspondents-club-scrapped-security-law-fears>.
- Allen-Ebrahimian, B. (2023). *1 big thing: Afghanistan joins China's infrastructure plan*. Získáno z <https://www.axios.com/newsletters/axios-china-87e3b215-6ebe-47fa-bd9d-45810483a545.html>.
- Ng, K. (2023, duben 18). Afghan economic hopes threatened by Taliban – UN. *BBC*. Získáno z <https://www.bbc.com/news/world-asia-65307858>.
- McBride, J & Berman, N. (2023, únor 2). China's Massive Belt and Road Initiative. *Council on Foreign Relations*. Získáno z <https://www.cfr.org/backgrounder/chinas-massive-belt-and-road-initiative>.
- Michaelson, R. & Henley J. (2023, květen 15). Turkey election goes to runoff after Erdoğan takes first-round lead. *The Guardian*. Získáno z <https://www.theguardian.com/world/2023/may/15/turkey-election-runoff-erdogan-first-round-lead-president-kemal-kilicdaroglu>.

Fotografie

- [1] Súdánští obyvatelé opouštějí své domovy. Sudan, autor: UN Photo/Evan Schneider, 28. květen 2005, zdroj: Flickr, CC BY-NC-ND 2.0.
- [2] Tirana Hassan, výkonná ředitelka HRW. World Economic Forum Annual Meeting, autor: World Economic Forum/Manuel Lopez, 17. leden 2023, zdroj: Flickr, CC BY-NC-SA 2.0.
- [3] Umar al-Bašír, bývalý prezident Súdánu. President Kagame, President Omar al Bashir and Thabo Mbeki during Tana High Level Forum on Security in Africa - Ethiopia, 20 April 2013, autor: Paul Kagame, 20. duben 2013, zdroj: Flickr, CC BY-NC-ND 2.0.
- [4] Čína žádá, aby Tálibán ujgurské příslušníky zatýkal a deportoval do Číny. Uyghur Meshrep, autor: travelingmipo, 19. září 2010, zdroj: Wikimedia Commons, CC BY-SA 2.0.
- [5] V Turecku se uskutečnily prezidentské volby. Waving Flag of Turkey, autor: Fatih Turan, 9. červenec 2021, zdroj: Pexels, CC0.

4) Česká republika a lidská práva

Vedoucí sekce: Lucie Nechvátalová a Pavel Doubek

Ústavní soud: soud protiústavně umístil dítě do dětského domova a porušil jeho právo na účast na soudním řízení

Jakub Dubják

Ústavní soud zrušil usnesení Obvodního soudu pro Prahu 8 a Městského soudu v Praze. Opět se tak mohl vyjádřit k problematice odebírání dětí z péče rodičů a jejich odevzdávání do dětských domovů. Proč tak rozhodl a s čím vším se musel vypořádat? Jak argumentovali rodiče dětí a v čem soudy pochybily?

Vývoj a rozhodování soudů v samotné věci před zahájením řízení před Ústavním soudem

Nález Ústavního soudu [1] předcházela rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 8 (obvodní soud) o střídavé péči [2], usnesení obvodního soudu o zahájení řízení o ústavní výchově [3], usnesení Městského soudu v Praze (městský soud) o jmenování opatrovníka dětí [4] a konečné usnesení městského soudu o odvolání proti usnesení obvodního soudu [5].

V roce 2020 obvodní soud svěřil dvě nezletilé děti, chlapce a dívku, do střídavé péče obou rodičů. Nad výchovou dětí stanovil dohled orgánem sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD) kvůli mimořádně konfliktnímu vztahu rodičů. Během časově náročného soudního řízení nezaznamenal, že by došlo ke kladnému vývoji. Neblahému vlivu na psychiku dětí nevěnovali jejich rodiče dle soudu adekvátní pozornost.

O dva roky později poslal OSPOD zprávu obvodnímu soudu o tom, že jeho dohled nebyl způsobilý minimalizovat rizika v rodině na přijatelnou mez. Uvedl, že ze strany rodičů nedošlo k viditelnému zlepšení, přičemž konflikty dále přetrvávaly. Zpráva také upozornila na chlapcovu potřebu otce.

OSPOD ve zprávě uvedl, že by soud měl uložit jiné výchovné opatření nebo zvolit jiné vhodné opatření. Podle zprávy vyžaduje zájem dětí soudní rozhodnu-

Právo na soudní ochranu zakotvuje čl. 36 odst. 1 Listiny [1]

tí o dočasném odejmutí z péče rodičů. Podle přiloženého posudku dětské lékařky měla střídavá péče neblahý vliv na chlapce [6], který navíc ohrožoval svoji mladší sestru.

V řízení o zbavení rodičovské odpovědnosti a nařízení ústavní výchovy nezletilých vedeném před obvodním soudem byly děti zastoupeny opatrovníkem – Městskou částí Praha 18. [7] Ten projevil nesouhlas s nařízením ústavní výchovy. Podle něj by takový krok způsobil dětem škodu, protože navrhl, aby řízení o zbavení rodičovské odpovědnosti bylo zastaveno. Jako řešení navrhl uložit rodičům napomenutí, opět zavést dohled nad výchovou a jako vhodnějšího pečovatele označil otce pro jeho větší míru důslednosti při výchově dětí.

Dne 15. listopadu 2022 obvodní soud vydal usnesení, kterým zahájil řízení vedoucí k odevzdání chlapce do ústavní výchovy. Dále rodičům uložil, aby do právní moci rozhodnutí odevzdali svého syna do péče dětského domova.

Obvodní soud odkázal na zprávu OSPOD. Popsal přetrvávající konfliktní situaci mezi rodiči. Oba rodiče se navzájem označují za násilníky, otec zpochybňuje psychické zdraví matky dětí, matka nedorozumí soudní rozhodnutí, dochází k nepřiměřenému fyzickému trestání syna a další. To soud shledal jako výrazné ohrožování dětí jejich vlastními rodiči.

Dále uvedl, že rodiče dlouhodobě nezletilého poškozují, od předchozího pravomocného rozhodnutí nedošlo ke stabilizaci poměrů, rodiče spolu nekomunikují, syn se chová nevhodně a nadto ohrožuje i svoji mladší sestru. Proti tomuto usnesení podali rodiče odvolání k městskému soudu. Otec nesouhlasil s délkou umístění syna v dětském domově. Matka nesouhlasila s usnesením celým.

Městský soud usnesení obvodního soudu potvrdil a uvedl, že z jemu dostupných informací vyplývá, že „*zatímní řešení situace předběžným opatřením je správnou cestou*“ (viz bod 11 nálezu).

Argumentace stěžovatelky a vyjádření účastníků aneb s čím vším se ÚS musel vypořádat

Matka argumentovala tím, že obvodní soud vydal napadené rozhodnutí až 4 měsíce po doručení zprávy OSPOD, nerespektoval názor opatrovníka, nezohlednil pozitivní změnu ze strany rodičů, během řízení nezjistil názor chlapce, rozhodl o umístění chlapce do nevhodného dětského domova a v ne-

Ústavní soud o ústavnosti svěření dítěte do ústavní péče nerozhodoval poprvé [2]

Jeden z pražských dětských domovů [3]

poslední řadě nebral ohledy na zprávu primářky dětské psychiatrie.

Na důležitost zájmu chlapce upozornil i Úřad pro mezinárodní ochranu dětí, který byl pro řízení před Ústavním soudem jeho kolizním opatrovníkem [8]. Ten označil umístění do dětského domova bez následné spolupráce s rodiči za neslučitelné s nejlepším zájmem chlapce. Chlapec díky němu mohl soudu sdělit, že si přeje vrátit se domů. [9]

Právní zástupkyně otce uvedla, že chlapcův pobyt v dětském domově je v jeho nejlepším zájmu, a to po dobu znaleckého zkoumání rodiny. Podle otce se pobyt chlapce v dětském domově kladně projevil na jeho mladší sestře, která měla možnost se více rozvinout.

Obvodní soud odkázal na svá předchozí rozhodnutí a usnesení a jejich jednotlivá odůvodnění. Poukázal na pozitivní vliv umístění chlapce do dětského domova podložený vyjádřením jeho třídní učitelky. Upozornil na to, že rodiče i nadále nedokázali zlepšit svůj vzájemný vztah.

Jak rozhodl Ústavní soud?

Ústavní soud shledal postup soudů v rozporu s ústavně zaručenými právy matky a zprostředkovaně také chlapce.

Obvodní soud řádně neposoudil, co je v nejlepším zájmu chlapce a zároveň jej v rámci řízení dostatečně nepoučil. Porušil právo na soudní ochranu,

právo na ochranu před neoprávněným zasahováním do rodinného života a na výchovu dětí a to jak v případě matky, tak i jejího syna.

Městský soud porušil právo chlapce na účast na řízení, neboť s ním náležitě nekomunikoval ohledně jeho případného umístění do dětského domova. Ze strany státních orgánů nebyl chlapec nijak informován o tom, že může k takovému umístění dojít a soud ani nezjišťoval jeho názor na danou situaci, čímž soud v podstatě rezignoval na účast chlapce na soudním řízení (viz body 35 až 37 nálezu). Nezhlednil ani odkaz matky na nález Ústavního soudu [10], kterým argumentovala ve prospěch setrvání syna s rodinou. Rovněž blíž nezkoumal návrh otce zkrátit předběžné opatření.

Proč takto rozhodl?

Ústavní soud uvedl, že u předběžného opatření se předpokládá jeho dočasnost, jelikož nerozhoduje o právech a povinnostech účastníků s konečnou platností. Také nelze říct, že by předběžné opatření předurčovalo konečný výsledek.

Upozornil však na to, že dítě nemůže být odňato z péče rodičů pouze proto, že je možné jej umístit do prostředí vhodnějšího pro jeho výchovu (viz body 23 a 34 nálezu). [16] V tomto kontextu uvedl, že kdyby bylo možné dítě odejmout z péče jeho biologické rodiny bez vážných a konkrétních rizik, bylo by možné takto odebírat tisíce dětí a svěřovat je tzv. lepším rodičům. Dítě může být odděleno od rodičů pouze dočasně, než okolnosti dovolí od takového opatření upustit. Oddělení rodičů a dítěte je krajní možností [11] a takový postup je možný pouze, pokud je „nezbytný pro zajištění ochrany některého z absolutních práv dítěte před jeho rodiči.“ [12] Mezi tato patří právo na život a jeho zachování, právo nebýt

Právo na rodinný život zaručuje čl. 10 Listiny a čl. 8 Úmluvy [4]

Právní úpravu práv dětí zakotvuje Úmluva o právech dítěte [5]

vystaven krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání a v neposlední řadě právo na svobodu od všech forem násilí (viz bod 28 nálezu).

Ústavní soud vytkl obvodnímu soudu, že ve svém rozhodování vůbec nehodnotil proporcionalitu zásahu do základních práv chlapce ani se nezabýval tím, zdali je v jeho nejlepším zájmu jeho umístění do dětského domova. Neposuzoval ani možné alternativy, jako bylo například svěření chlapce do péče jeho otce či třetí osoby. Stranou pozornosti zcela zůstalo i hledání možností, jak zlepšit situaci v rodině.

Poznámky

- [1] Nález Ústavního soudu ze dne 25. dubna 2023 sp. zn. III. ÚS 484/23. Dostupný na https://www.usoud.cz/fileadmin/user_upload/Tiskova_mluvci/Publikovane_nalezzy/2023/3_484_23_AN.pdf.
- [2] Rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 8 ze dne 16. 6. 2020, č. j. o P 277/2018-844.
- [3] Usnesení Obvodního soudu pro Prahu 8 ze dne 15. 11. 2022, č. j. o P 277/2018-1347.
- [4] Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 5. 9. 2022, č. j. Co 297/2022-1158.
- [5] Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 21. 12. 2022, č. j. 70 Co 419/2022-1420. Dále jen „Městský soud“.
- [6] Chlapci bylo méně než 11 let v době, kdy došlo k vydání před Ústavním soudem napadených rozhodnutí.
- [7] Obvodní soud nejprve vydal usnesení. Tím zahájil „řízení ve věci uložení výchovného opatření, změny výchovy a výživy, úpravy styku, svěření do péče třetí osoby, zbavení rodičovské odpovědnosti a nařízení ústavní výchovy nezletilých“ (viz bod 4 nálezu). Jako opatrovníka obou dětí jmenoval OSPOD. Městský soud v reakci na to však opatrovníkem jmenoval Městskou část Praha 18, se sídlem v Letňanech, jelikož předchozí jmenování opatrovníkem shledal v rozporu s § 469 odst. 2 zákona o zvláštních řízeních soudních: „Opatrovníkem nelze jmenovat orgán sociálně-právní ochrany dětí, který podal návrh na zahájení řízení.“
- [8] Pro bližší informace ohledně kolizního opatrovnictví viz stránky Ministerstva práce a sociálních věcí <http://ppvss.mpsv.cz/mpsv/ciselniky.nsf/i/So43>.

- [9] Úlohou kolizního opatrovníka je hájení zájmů dítěte, aniž by měl brát v potaz zájmy rodičů.
- [10] Nález Ústavního soudu ze dne 29. listopadu 2022 sp. zn. IV. ÚS 412/22.[16] Nález Ústavního soudu 19. 6. 2018 sp. zn. III. ÚS 1265/16.
- [11] Viz například Rozsudek ESLP ze dne 26. února 2002 č. 46544/99 ve věci *Kutzner proti Německu*.
- [12] Viz Nález Ústavního soudu ze dne 13. září 2022 sp. zn. III. ÚS 3146/21.

Zdroje

Ministerstvo práce a sociálních věcí. (2023). *Kolizní opatrovník*. Dostupné z <http://ppvss.mpsv.cz/mpsv/ciselniky.nsf/i/S043>.

Ministerstvo spravedlnosti České republiky. (2017). *Chci se rozvést*. Dostupné z <https://justice.cz/chci-se-rozvest#:~:text=Soud%20m%C5%AF%C5%BEe%20osv%C4%9B%C5%99it%20d%C3%ADt%C4%9B%20do%20p%C3%A9%C4%8De%20jednoho%20z,schv%C3%A1lit%20p%C5%99edlo%C5%BEe-nou%20dohodu%20man%C5%BEel%C5%AF%20o%20%C3%BAprav%C4%9B%20pom%C4%9Br%C5%AF%20d%C3%ADt%C4%9Bte>.

Nález Ústavního soudu ze dne 25. dubna 2023 sp. zn. III. ÚS 484/23.

Ústavní soud. (2023, květen). *Umístění dítěte do dětského domova pro neshody rozvedených rodičů neobstalo před Ústavním soudem* [tisková zpráva]. Získáno z <https://www.usoud.cz/aktualne/umisteni-ditete-do-detskeho-domova-pro-neshody-rozvedenych-rodicu-neobstalo-pred-ustavnim-soudem>.

Umístění chlapce do dětského domova pro neshody rodičů před ÚS neobstalo. (2023, 3. května). *Advokátní online deník*. Získáno z <https://advokatnidenik.cz/2023/05/03/umisteni-chlapce-do-detskeho-domova-pro-neshody-rodicu-pred-us-neobstalo/>.

Sobotka, R. (2023). III. ÚS 484/23 – umístění dítěte do dětského domova pro neshody rozvedených rodičů neobstalo před Ústavním soudem. Získáno z <https://ak-vrana.cz/iii-us-484-23-umisteni-ditete-do-detskeho-domova-pro-neshody-rozvedenych-rodicu-neobstalo-pred-ustavnim-soudem/>.

Sdělení č. 104/1991 Sb. Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o právech dítěte.

Sdělení č. 209/1992 Sb., federální shromáždění ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících.

Zákon číslo 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů.

Fotografie

- [1] Právo na soudní ochranu zakotvuje čl. 36 odst. 1 Listiny. Cudrefin-justice, autor: Roland Zumbuehl, 19. duben 2006, zdroj: Wikimedia Commons, CC BY-SA 3.0.
- [2] Ústavní soud o ústavnosti svření dítěte do ústavní péče nerozhodoval poprvé. Katedra pro plénum Ústavního soudu ve sněmovním sále, zdroj: Ústavní soud, autor: Aleš Ležatka.
- [3] Jeden z pražských dětských domovů. Zbraslav, dětský domov Charlotty Masarykové, autor: ŠJů, Wikimedia Commons, 18. červen 2014, zdroj: Wikimedia Commons, CC BY 4.0.
- [4] Právo na rodinný život zaručuje čl. 10 Listiny a čl. 8 Úmluvy. Happy family (1), autor: Catherine Scott, 16. březen 2012, zdroj: Wikimedia Commons, CC BY-SA 2.0.
- [5] Právní úpravu práv dětí zakotvuje Úmluva o právech dítěte. Temuco children, autor: Roberto Herrera Pellizzari, 3. únor 2009, zdroj: Wikimedia Commons, CC BY 2.0.
- [6] Do celé věci byla opakovaně zapojena PČR. Škoda Octavia Policie České republiky, autor: Reise Reise, 30. květen 2019, zdroj: Wikimedia Commons, CC BY-SA 4.0.

Do celé věci byla opakovaně zapojena policie [6]

Aktuality české sekce

Karolína Vejmolová

Po uplynulém desetiletém funkčním období skončili ve své funkci tři ze soudců Ústavního soudu

K 3. květnu 2023 se Ústavní soud rozloučil s Miladou Tomkovou, Jaroslavem Fenykem a Janem Filipem. Je dobré si proto připomenout, jak svým působením přispěli k činnosti Ústavního soudu.

Milada Tomková své profesní začátky zasvětila především právu sociálního zabezpečení, a to na Ministerstvu práce a sociálních věcí, poté působila na nově vzniklém Nejvyšším správním soudu. Dne 3. května 2013 byla jmenovaná do funkce ústavní soudkyně a byla též místopředsdkyní Ústavního soudu. Mimo své povinnosti spojené s výkonem funkce jí byla svěřena správa soudu, přičemž se významně zasadila o zrekonstruování soudního sídla.

Jaroslav Fenyk je dalším ústavním soudcem, který také zastával funkci místopředsedy Ústavního soudu. Je znám jako odborník na trestní právo. Své znalosti z tohoto právního odvětví dlouhodobě předává studentům Právnické fakulty Masarykovy univerzity. V minulosti působil i na univerzitách a institucích v zahraničí. Svou profesní dráhu spojil též se státním zastupitelstvím, kde vykonával post náměstka nejvyšší státní zástupkyně. Během svého působení na Ústavním soudu mu bylo uloženo řízení zahraničních vztahů, přičemž za jeho významný počin je možné pokládat jeho participaci jako

Ombudsman se bude zabývat přístupem úřadů k likvidaci zdraví škodlivého azbestu ze staveb [1]

Ústavní soud se rozloučil s některými soudci [2]

Generálního zpravodaje na XVIII. Kongresu Konference evropských ústavních soudů.

Jan Filip je mimo svou činnost na Ústavním soudu rovněž znám jako erudovaný akademik Právnické fakulty Masarykovy univerzity v oblasti ústavního práva. Jako soudní zpravodaj byl přítomen u přibližně třech tisícovek soudních řízení. Mezi jeho zásadní rozhodnutí patří například ponechání povinnosti velkých obchodních řetězců vydávat potravinovým bankám určitou část neprodaného zboží [1] nebo povinnosti třetích osob registrovat se za účelem vedení volebních kampaní [2]. Za jeho nejznámější rozhodnutí je však považováno zrušení části volebního zákona pro nerespektování rovnosti volebního práva a zanechání platnosti pětiprocentní vstupní hranice do Poslanecké sněmovny.[3]

Veřejný ochránce práv se bude blíže zabývat přístupem úřadů k likvidaci azbestu

Právníci Kanceláře veřejného ochránce práv (ombudsmana) projednávali společně s představiteli Ministerstva životního prostředí, Ministerstva zdravotnictví a s Českou inspekcí životního prostředí podněty týkající se likvidace zdraví škodlivého azbestu ze staveb.

Odstraňováním azbestu se doposud ombudsman zabýval pouze ve spojitosti se stížnostmi jednotlivců. V jednom z případů z loňského roku se stěžovatelka obrátila na Kancelář ombudsmana ohledně neprofesionálně odvedené práce výměny azbestové střechy, při které došlo ke vzniku prachu šířeného do blízkého okolí.

Nutno zdůraznit, že zákon o odpadech ukládá povinnost stavebníkům zaručit, že při manipulaci s odpadem, který obsahuje azbest, nedojde k jeho uvolnění do ovzduší ani ke vzniku azbestového prachu. Stavební personál tudíž nemůže zacházet s odpadem z azbestu tak, že by ho pouštěl z výšky na zem, aby nedošlo k jeho úniku do ovzduší. Ombudsman by se proto měl zabývat tím, zda pověřené úřady dostatečně spolupracují při řešení otázek spojených s likvidací azbestu a následně by měl upozornit příslušná ministerstva na případné nedostatky.

Nejvyšší správní soud oslavil 20 let od svého vzniku tak trochu jinou konferencí

Nejvyšší správní soud (NSS) na počest 20. výročí uspořádal 24. května 2023 konferenci pod názvem „Co nám patří a co ne“. Konference byla rozdělena do tří tematických bloků a zúčastnili se jí představitelé významných, nejen soudních, institucí.

První blok byl zaměřený na vztah NSS k vnitrostátním i mezinárodním soudům, a tedy Nejvyššímu soudu, Ústavnímu soudu, Soudnímu dvoru Evropské unie a Evropskému soudu pro lidská práva. Panelisté společně s účastníky diskutovali o tom, co patří do působnosti NSS a jaké pravomoci mu náleží. V závěru konstatovali, že se soudy nemají vymezovat vůči sobě, ale naopak by měly usilovat o soulad při řešení předložených případů a řádně spolupracovat.

Ve druhém panelu se přednášející i hosté zamýšlejí nad tím, do čeho by měly správní soudy zasahovat a kde již jejich působnost končí. V rámci tohoto bloku byla mimo jiné věnována pozornost specifickým skutkovým tématům jako je například urbanismus, klimatická změna nebo procesní autonomie a soudní ochrana.

Závěrečný blok konference otevřel otázku toho, jak jsou soudy limitovány, pokud jde o hodnoty, morálku nebo politiku, přičemž panelisté svá tvrzení ilustrovali na příkladu změny pohlaví nebo právu na příznivé životní prostředí. Podle jejich názoru by si soudy měly zachovat určitou zdrženlivost a neměly by zasahovat do věcí, které jim nepřísluší.

Poznámky

- [1] Nález Ústavního soudu ze dne 2. ledna 2019, sp. zn. Pl. ÚS 27/16.

Nejvyšší správní soud uspořádal konferenci pod názvem „Co nám patří a co ne“ [3]

- [2] Nález Ústavního soudu ze dne 11. dubna 2023, sp. zn. Pl. ÚS 92/20.
[3] Nález Ústavního soudu ze dne 2. února 2021, sp. zn. Pl. ÚS 44/17.

Zdroje

- Co nám patří a co ne (2023, květen 24). Nejvyšší správní soud. Získáno z <https://nssoud-stream.cz/>.
- ČTK. (2023). Končící místopředsedkyně Tomková varovala před touhou ukrojit si větší díl moci. Získáno z <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/koncici-mistopredsedkyne-tomkova-varovala-pred-touhou-ukrojit-si-vetsi-dil-moci/2360174>.
- Göttinger, V. (2023, květen 3). Loučení s Miladou Tomkovou, Jaroslavem Fenykem a Janem Filipem. *Ústavní soud*. Získáno z <https://www.usoud.cz/aktualne/loucení-s-miladou-tomkovou-jaroslavem-fenykem-a-jan-filipem>.
- Paseková, E. (2023, květen 8). Očkování nebo změna pohlaví. Podívejte se na významná rozhodnutí soudců Fenyka, Filipa a Tomkové. *Česká justice*. Získáno z <https://www.ceska-justice.cz/2023/05/ockovani-nebo-zmena-pohlavi-podivejte-se-na-vyznamna-rozhodnuti-soudcu-fenyka-filipa-a-tomkove/>.
- Stanovisko Veřejného ochránce práv ze dne 21. 11. 2022, sp. zn. 12247/2022/VOP.
- Veřejný ochránce práv. (2023). Ombudsman se zaměří na azbest. Chce zjistit, jak k likvidaci nebezpečné látky přistupují úřady. Získáno z https://www.ochrance.cz/aktualne/ombudsman_se_zameri_na_azbest_chce_zjistit_jak_k_likvidaci_nebezpecne_latky_pristupuji_urady/.
- Zákon č. 541/2020 Sb., zákon o odpadech, ve znění účinném k 1. 2. 2022.

Fotografie

- [1] Ombudsman se bude zabývat zpřehledněním pravidel pro nakládání s touto zdraví škodlivou látkou. Wellasbest-dach-233-3354 IMG, autor: Harald Weber, 3. červenec 2005, zdroj: Wikimedia Commons, CC BY-SA 3.0.
- [2] Ústavní soud se rozloučil s některými soudci. Budova ústavního soudu, autor: Jakub Dubják.
- [3] Nejvyšší správní soud uspořádal konferenci pod názvem „Co nám patří a co ne“, autor: Sylva Dostálová, 24. květen 2023, zdroj: Nejvyšší správní soud.

Monitoring lidskoprávních publikací

Přehled aktuálních článků o lidských právech

Jakub Dubják

Vnitrostátní právo

Brucknerová, E.-Hrušáková, M.: Několik postřehů k plenárnímu nálezu Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 21/22 ze dne 13. 12. 2022. Státní zastupitelství 2/2023.

Drápal, J.: Příliš mírný při uložení, příliš přísný při nařízení: Proč podmíněný trest odnětí svobody v současné podobě nemůže fungovat. Státní zastupitelství 2/2023.

Kodýmová, K.: Trestněprávní odpovědnost za nedbalostní trestné činy proti životu a zdraví ve zdravotnictví z pohledu judikatury. Trestní právo 1/2023.

Svatoš, R.: Zákaz komercializace v oblasti nakládání s lidským tělem a jeho částmi. Trestní právo 1/2023.

ÚS: Ke stanovení tarifní hodnoty podle § 9 odst. 1 advokátního tarifu. Bulletin advokacie 5/2023.

Ilustrační fotografie [1]

Mezinárodní právo a právo Evropské unie

ESLP: Kárné stíhání advokátů a svoboda projevu. Bulletin advokacie 5/2023.

Krištofik, A.: Využitie (asistenčných) systémov založených na strojovom učení v ODR a ich klasifikácia podľa aktu o umelej inteligencii. Právny obzor 2/2023.

Zlocha, L.: Právna regulácia sexizmu v reklame - základné východiska. Právny obzor 2/2023.

Politologie, mezinárodní vztahy a zahraniční politika

Priebus, S.: The Czech Presidency and the Rule of Law: Not Hungary's Satellite Anymore. Mezinárodní vztahy 1/2023.

Šlosařík, I.: Rule of Law and the 2022 Czech Presidency: Strengthening Resiliency and Avoiding Conflicts. Mezinárodní vztahy 1/2023.

Zindulková, K.: Evropské srovnání: Energetická chudoba v době energetické krize. Mezinárodní politika. 21. 4. 2023.

Fotografie

[1] Ilustrační fotografie. Bound volumes of the Harvard International Law Journal, autor: J.-H. Janßen, 7. březen 2019, zdroj: Wikimedia Commons, CC0 1.0.

Redakce Bulletinu

Editor: Pavel Doubek

1) Mezinárodní trestní spravedlnost

Vedoucí sekce:

JUDr. Ing. Jan Lhotský, Ph.D., E.MA

Jan je vedoucím Centra pro lidská práva a demokracii. Po vystudování práva a ekonomie pokračoval v doktorském studiu mezinárodního práva. Vystudoval rovněž lidskoprávní program E.MA v italských Benátkách a rakouském Grazu. Pracoval v advokacii i v právním oddělení Evropské služby pro vnější činnost v Bruselu. Poté působil jako Visiting Professional u soudního senátu Mezinárodního trestního soudu v Haagu a následně jako právník u Evropského soudu pro lidská práva ve Štrasburku. Nyní působí v Kanceláři veřejného ochránce práv a Centru mezinárodního práva Ústavu mezinárodních vztahů v Praze. V rámci mezinárodního práva se specializuje především na lidská práva a mezinárodní trestní právo.

Stážisté:

Mgr. Dalibor Jirda: Dalibor je absolventem Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. Během studií pracoval jako praktikant v advokátní kanceláři Frank Bold Advokáti a dále jako právní poradce ve spotřebitelské organizaci dTest. Nejvíce se však zajímá o trestní právo, přičemž momentálně působí na Nejvyšším státním zastupitelství jako asistent státního zástupce.

Mgr. Nikola Burdová: Nikola v současné době dokončuje magisterské studium práv na Karlově univerzitě v Praze. Vedle lidských práv se zajímá o mezinárodní humanitární právo nebo také o právo trestní. Věnovala se například dobrovolnictví pro Amnesty International a zúčastnila se stáže v neziskové organizaci zaměřující se na uprchlické a azylové právo. Momentálně pracuje v advokátní kanceláři.

Mgr. Roman Tocháček: Roman je absolventem Právnické fakulty MU a studentem její Ekonomicko-správní fakulty. Má zkušenosti z různých advokátních kanceláří a nakonec zakotvil v menší advokátní kanceláři se zaměřením na trestní právo. V průběhu ukrajinské uprchlické krize působil na Odboru azylové a migrační politiky MVČR.

2) Evropský systém ochrany LP

Vedoucí sekce:

Mgr. Tomáš Opat

Tomáš vystudoval Právnickou fakultu Univerzity Karlovy, kde se věnoval především mezinárodnímu právu a lidským právům. Po škole nastoupil na stáž v NATO, kde působil v sekci politického plánování kanceláře generálního tajemníka. V současné době pracuje jako parlamentní asistent v Evropském parlamentu, kde se věnuje především otázkám týkajícím se výborů pro zahraniční vměšování a dezinformace a pro kulturu a vzdělávání.

Stážisté:

Mgr. Filip Lamparter: Filip vystudoval Právnickou fakultu Masarykovy univerzity v Brně. Během studia se zúčastnil několika moot courtů, působil v Organizaci pro pomoc uprchlíkům a absolvoval lidskoprávní stáž na Maltě. V současnosti pracuje jako advokátní koncipient se zaměřením na energetické právo.

Bc. Daniela Maietová: Daniela studuje navazující magisterský obor Evropská studia na Masarykově univerzitě a také Multimédia a Žurnalistika. Absolvovala stáž v Českém Centru Brusel, kde se podílela na organizaci kulturních akcí v rámci českého předsednictví v EU. Je dobrovolnicí v Amnesty International. Nejvíce se zajímá o evropské právo, právo žen a dětí, a o ochranu kulturního dědictví.

Mgr. Kamila Pelíšková: Kamila vystudovala Právnickou fakultu Masarykovy univerzity v Brně. Během studií se v praxi věnovala nejvíce veřejným zakázkám. Nyní pracuje na oddělení dokumentace a analytiky Nejvyššího správního soudu. Kromě lidských práv se zajímá zejména o právo životního prostředí.

Barbora Baránková: Barbora v současné době dokončuje studium na Právnické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Během studií pracovala jako právní asistentka v advokátní kanceláři Frank Bold Advokáti. V rámci výměnného pobytu Erasmus absolvovala semestr na nizozemské univerzitě Radboud ve městě Nijmegen. Nejvíce se zajímá o právo životního prostředí a právo Evropské unie.

3) Mezinárodní politika, byznys a LP

Vedoucí sekce:

Mgr. Bc. Michaela Stenzelová

Michaela vystudovala Právnickou fakultu MU a současně Mezinárodní vztahy a Evropská studia. Zaujímá se o mezinárodní politiku, lidská práva, problematiku přeshraniční trestné činnosti a kybernetických hrozeb. Absolvovala stáže na Velvyslanectví ČR v Římě a Stálé misi ČR při OSN v New Yorku. Po dokončení studií působila jako OSN Dobrovolnice při Úřadu OSN pro drogy a kriminalitu v Sarajevu.

Bc. Alžběta Dvořáková

Alžběta je studentkou Bezpečnostních a strategických studií a Mezinárodních vztahů na Masarykově univerzitě. V minulosti absolvovala stáže v La Strada Česká republika či na Stálé misi ČR při OSN v New Yorku. Alžběta se zajímá o porušování lidských práv v kontextu ozbrojených konfliktů a o terorismus a organizovaný zločin na Blízkém východě, v Afghánistánu a Pákistánu.

Stážisté:

Le Minh Tam: Tami studuje čtvrtým rokem právo na Univerzitě Palackého. Absolvovala EVS rok v Německu v Tandem Regensburg. Během studia pracovala v advokátní a insolvenční kanceláři. Zajímá se o mezinárodní vztahy a lidská práva.

Radek Tesař: Radek v současné době studuje právo na MU. Donedávna pracoval v insolvenční kanceláři. Nyní dochází na praxi na insolvenční úsek ke Krajskému soudu v Brně. Blíže se věnuje civilnímu právu procesnímu, lidským právům a mezinárodnímu právu soukromému.

Kristýna Tylšová: Kristýna tento rok úspěšně ukončila studium na Mendelově univerzitě v Brně v oboru Mezinárodní rozvojová studia. Momentálně pracuje v IT firmě, žije v Latinské Americe a zaměřuje se zejména na machismus a práva žen.

4) Česká republika a lidská práva

Vedoucí sekce:

Mgr. Lucie Nechvátalová, E.MA

Lucie vystudovala právo na Právnické fakultě MU a lidská práva a demokratizaci na EIUC v Benátkách a Université de Strasbourg. Stážovala v OSN, u ESLP a u veřejného ochránce práv. Působí na Nejvyšším správním soudě jako asistentka soudce. Věnuje se především evropskému systému ochrany lidských práv, konkrétně zákazu špatného zacházení, pozitivním povinnostem států a odškodňování.

Mgr. Pavel Doubek, Ph.D.

Pavel vystudoval doktorské studium na Právnické fakultě MU. Pracoval v Kanceláři ombudsmana a na Úřadu vlády ČR. V letech 2019 až 2022 realizoval tři postdoktorské výzkumné projekty na Taiwanu. V současnosti pracuje na Nejvyšším správním soudě jako asistent soudce.

Stážisté:

Bc. Karolína Vejmolová: Karolína studuje magisterský obor Mezinárodní studia a diplomacie na Vysoké škole ekonomické v Praze. Mezi oblast jejího zájmu patří především práva národnostních a etnických menšin, práva dětí a mechanismy dodržování lidských práv.

Jakub Dubják: Jakub je studentem oboru Právo a právní věda společně s oborem Mezinárodněprávní obchodní studia na Masarykově univerzitě v Brně. Zájem má především o sféru veřejného práva. Rád se věnuje rekreačním sportům, vaření a je milovníkem čaje.

www.centrumlidskaprava.cz

Centrum
pro lidská práva
a demokracii

Bulletin vydává Centrum pro lidská práva a demokracii

e-mail info@centrumlidskaprava.cz | web www.centrumlidskaprava.cz

Redakční rada Jan Lhotský, Dagmar Matušů, Tomáš Opat, Michaela Stenzelová, Alžběta Dvořáková, Lucie Nechvátalová, Pavel Doubek (editor), Kontakt na editora doubekpavel28@gmail.com Sazba Jakub Dubják | ISSN 1804-2392.